

Kuntoutussäätiö

”Yhteinen tekeminen on tullut tärkeämmäksi”

ULKOISEN ARVIOINNIN LOPPURAPORTTI

JAKE – Järjestö- ja kansalaistoiminnan
kehittämishanke 2014–2017

11.9.2017
Kuntoutussäätiö

Sisällys

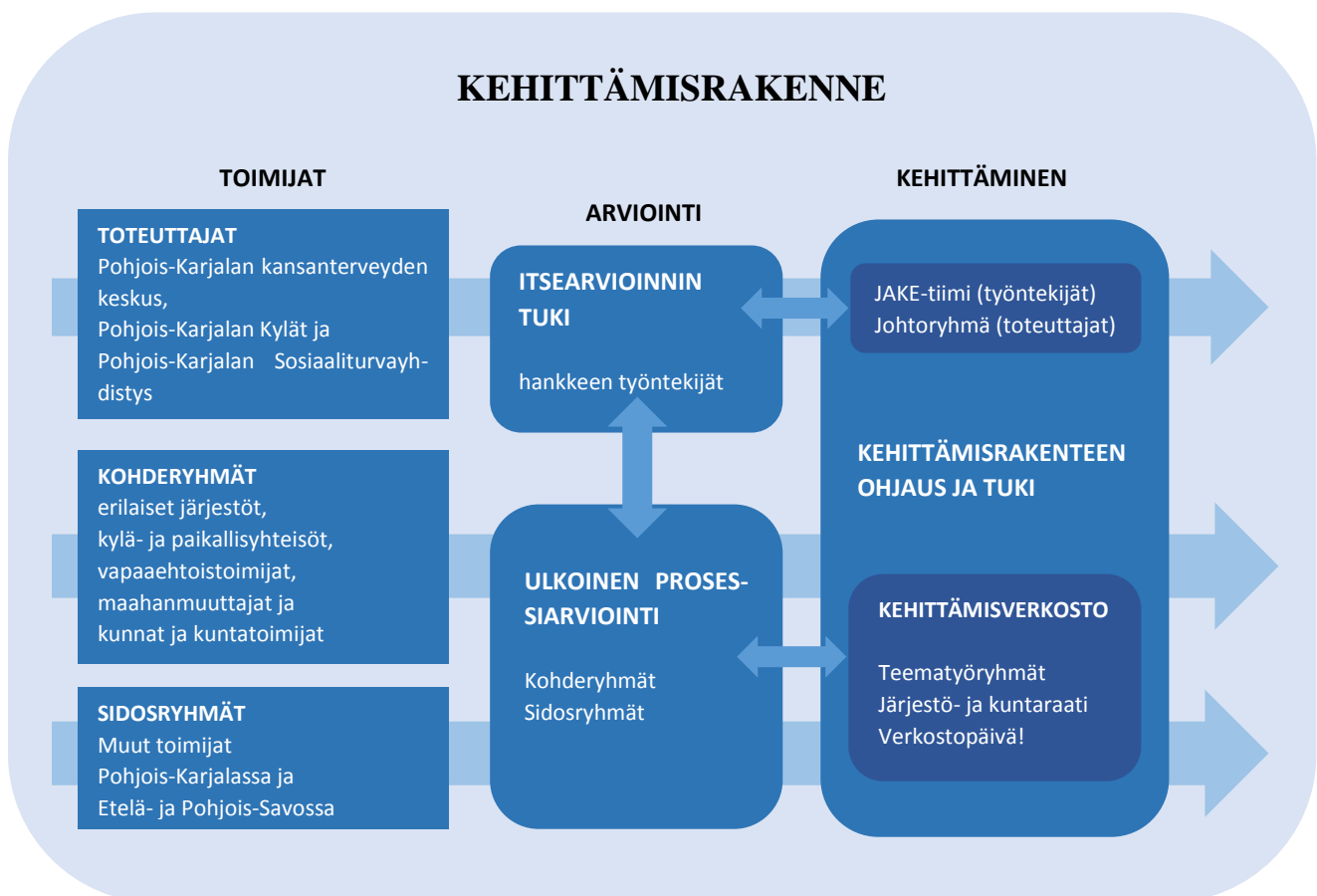
1	Johdanto	3
2	Arviointiaineisto ja arvioinnin toteutus.....	6
3	Arvioinnin tulokset	8
3.1	Hankkeen toteutus ja yhteistyö.....	8
3.2	Hankkeen tavoitteiden toteutuminen.....	14
3.2.1	Hankkeen tavoitteiden toteutuminen järjestö-kunta -yhteistyössä	15
3.2.2	Hankkeen tavoitteiden toteutuminen järjestö-järjestö -yhteistyössä	17
3.2.3	Hankkeen tavoitteiden toteutuminen kansalaistoiminnan kehittämisessä.....	20
3.3	Hankkeen myötä tapahtuneet muutokset ja vaikutukset	22
3.4	Hankkeen tulosten levittäminen	27
4	Johtopäätökset ja kehittämis ehdotukset	34

1 Johdanto

Kuntoutussäätiö toteutti vuosina 2014 - 2017 Pohjois-Karjalan kansanterveyden keskuksen, Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistyksen ja Pohjois-Karjalan Kylien yhteisen JAKE-hankkeen kehittämiskokkeenteh ohjauksen ja tuen sekä ulkoisen arvioinnin. Käsillä oleva raportti on loppuraportti JAKE-hankkeen ulkoisesta arvioinnista.

JAKE-hankkeessa kehitettiin järjestöjen alueellista toimintatapaa terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. JAKE-hanke koostui kansanterveysyhdistysten yhteistyötä ja terveysviestintää kehittävistä Terveys-JAKEsta, järjestö- ja vapaaehtoistoiminnan uusia muotoja kehittävistä Moni-JAKEsta sekä paikallisyhteisöjen roolia hyvinvointitoimijoina edistävästä Kylä-JAKEsta.

Kuntoutussäätiö ohjasi ja tuki vuosina 2014 - 2016 JAKE-hankkeen kehittämiskokkeenteh toteuttamalla teemaryhmiä ja niitä seurannutta raatitoimintaa sekä osallistui hankkeen verkostopäiviin. Hankkeessa toteutettiin itsearviointin tukea järjestämällä hankkeessa itsearviointityöpajoja. Keväällä 2017 toteutettiin hankkeen viimeinen ulkoinen arviointi ja syksyllä 2017 itsearviointityöpaja. (ks. kuvio 1).

Kuvio 1. Hankkeen itsearviointin tuen, ulkoisen arvioinnin sekä kehittämiskokkeenteh ohjaus ja tuki.

Seuraavaan taulukkoon on koottu hankkeen kehittämiskäytännön ohjauksen ja tuen, itsearviointien tuen ja ulkoisen arvioinnin painopistealueet. Vuoden 2017 arviointi kohdentuu vuoden 2016 tavoitteen erityisesti hankkeen tuloksiin, hyviin käytäntöihin ja tulosten vakiinnuttamiseen. Vuoden 2017 päätösarvioinnissa tarkasteltiin myös tuloksia vastaajan taustan mukaisesti kyselyn analysoinnin yhteydessä.

Taulukko 1. Itsearviointien tuen, ulkoisen arvioinnin sekä kehittämiskäytännön ohjauksen ja tuen painopisteet ja tehtävät vuosina 2014 - 2017.

VUOSI	PAINOPISTEALUE	ITSEARVIOINNIN TUKI	ULKOINEN ARVIOINTI	KEHITTÄMISKÄYTTÄNNÖN OHJAUS JA TUKI
2014	Haluttujen tulosten ja yhteisen tahtotilan määrittely	Määriteltiin arvioinnissa hyödynnettävät tavoite- ja tulosindikaattorit.	<ul style="list-style-type: none"> Käynnistettiin tiedonkeruu ja arvioitiin tavoitteiden asettamisen onnistuneisuutta. 	<ul style="list-style-type: none"> Verkoston osallistamiseen liittyvien vastuiden, pelisääntöjen ja hyötyjen määrittäminen.
2015	Arviointityökalujen määrittely ja hankkeen toimeenpanon tukeminen	Seurannan menetelmien ja välineiden täsmentäminen ja yhdenmukaistaminen hankekumppaneiden kesken.	<ul style="list-style-type: none"> Arvioitiin hankkeen käyttämien keinojen toimivuutta ja osuvuutta eli toimeenpanon onnistuneisuutta. Esiteltiin suosituksia hankkeen toimeenpanon ja tuloksellisuuden kehittämiseksi. 	<ul style="list-style-type: none"> Hankekumppanuuden tukeminen sekä verkoston erityisosaamisten tunnistaminen ja ohjaaminen hankekokonaisuuden kannalta järkevästi. Hankekumppaneiden vertaisoppimisen tukeminen.
2016 2017	Keskeisten tulosten ja hyvien käytäntöjen tunnistaminen ja edelleen kehittäminen	Tulosten hahmottelu, jäsentely ja koostaminen teemakohtaisesti ja hankekokonaisuuden näkökulmasta.	<ul style="list-style-type: none"> Arvioitiin hankkeen tuloksia ja siihen vaikuttavia edistäviä ja hidastavia tekijöitä. Käynnistettiin hankkeen juurruttamisen edellytysten arviointi. 	<ul style="list-style-type: none"> Hankekumppaneiden ja niiden sidosryhmien osallistaminen hyvien käytäntöjen tunnistamiseen. Verkoston eri toimijat pystyvät arvioimaan lupaavia käytäntöjä monipuolisesti, useista eri näkökulmista. Verkoston osallistaminen keskeisten tulosten tunnistamiseen on tärkeää, koska tällä tavalla heitä voidaan hyödyntää juurruttamis- ja jalkauttamistyössä.

Ulkoisesta arvioinnista ja itsearvioinnin tuesta ovat vastanneet vuosina 2014 - 2017 tutkija-arvioitsija Sari Pitkänen, vuonna 2017 vanhempi asiantuntija Matti Tuusa, vuosina 2015 - 2016 tutkija-työelämän kehittäjä Kimmo Terävä ja vuonna 2014 arviointipäällikkö Henna Harju. Vuosina 2015 - 2016 kehittämisrakenteen tukena toimivat Matti Tuusa ja Sirpa Mertala.

2 Arviointiaineisto ja arvioinnin toteutus

JAKE-hankkeen vuoden 2017 loppuarvioinnissa käytettiin seuraavia aineistoja:

1. Kirjallinen materiaali

- a) hakemukset ja toimintasuunnitelmat: JAKE-hankesuunnitelma 2013 - 2017, RAY-hakemus 2016, vuosittaiset toimintasuunnitelmat (2014, 2015, 2016), viestintäsuunnitelma 2014
- b) hankkeen tuloksista kertovat dokumentit: tuloksellisuus- ja vaikuttavuusselvitys 2013, JAKE-hankkeen osuudet Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistys ry:n toimintakertomusluonnoksesta vuodelta 2015, Kylä-JAKEn tehdyt toimet 2015 -koonti, Terveys-JAKEn toimintakertomus 2015, JAKE-toimintaraaportti vuosilta 2013 - 2015, Pohjois-Karjalan Järjestöasiain neuvottelukunnan JANEn toimintakertomus 2015, hankkeen kehittämiskärkiin liittyvien juurruttamistyöpajojen muistiot ja palautteet 2017
- c) hankkeen tuotoksena/osallistumisen tuloksena syntyneet aineistot: Pohjois-Karjalan järjestökyselyn tulokset 2014 ja 2016, Yhdistys- ja kuntakumppanuus kansanterveysyhdistyksillä Pohjois-Karjalassa 2015, Kylähyvinvointi -Mistä se koostuu ja kuinka sitä on edistetty -raportti ja Kunnat & yhdistykset - Avustukset ja yhteistyö Pohjois-Karjalassa 2014 - 2015.

2. Puhelinhaastattelut

- a) Vuonna 2014 haasteltiin yhdeksän kuntien edustajaa kuntapilotin käynnistymiseen kohdistuen.
- b) Vuonna 2015 haastateltiin 21 hankkeen kuntapilottien, järjestökehittämisen sekä viestinnän (Viestintärinki, Kylätieto Pohjois-Karjala) yhteistyötahoa.
- c) Vuoden 2016 keväällä toteutetut haastattelut 26 yhteistyötaholle, jotka osallistuvat JAKE- hankkeen eri tavoitealueisiin liittyviin keskeisiin toimintamuotoihin:
 - tavoite 1: Hyvinvointihytinät, 10 henkilöä,
 - tavoite 2: Yhdistyshuoltamo, 10 henkilöä
 - tavoite 3: kansalaistoiminta/verkostopäivät, 6 henkilöä
 - Etelä- ja Pohjois-Savon alueella toimiville 8 yhteistyötaholle toteutetut haastattelut.

d) Vuoden 2017 keväällä ja alkusyksystä toteutetut juurruttamiskärkiin liittyvät haastattelut 15 yhteistyötaholle ja ohjausryhmän jäsenille.

3. Arviointikyselyt: 2014 - 2017 toteutetut sidosryhmäkyselyt

- Vuonna 2014 kyselyyn saatiin 45 vastausta (vastausprosentti 42 %). Noin 70 % vastaajista oli järjestöjen/yhdistysten edustajia, noin 20 % kunnan/kuntayhtymien ja loput muiden taustaorganisaatioiden edustajia.
- Vuonna 2015 kyselyyn vastasi 32 henkilöä (vastausprosentti 32 %). Kyselyyn vastanneista 66 % oli järjestöjen ja 28 % kuntien edustajia.

Vastaajista 75 % tuntee hankkeen kohtalaisen hyvin ja 16 % erittäin hyvin. Kyselyyn vastanneista 42 % (N=13) tuntee parhaiten Terveys-JAKEn, 36 % (N=11) Moni-JAKEn ja 23 % (N=7) Kylä-JAKEn.

- Vuonna 2016 kyselyyn vastasi 28 henkilöä (vastausprosentti 29 %). Kyselyyn vastanneista 68 % oli järjestöjen, 25 % kuntien edustajia ja 7 % muiden tahojen kuten oppilaitosten edustajia.

Vastaajista 21 % tuntee hankkeen erittäin hyvin, 61 % kohtalaisen hyvin ja 18 % tietää hankkeen olemassaolosta, muttei tunne tarkemmin sen sisältöä. Kyselyyn vastanneista 30 % (N=8) tuntee parhaiten Terveys-JAKEn, 44 % (N=12) Moni-JAKEn ja 26 % (N=7) Kylä-JAKEn.

- Vuonna 2017 kyselyyn vastasi 28 henkilöä (vastausprosentti 25 %). Kyselyyn vastanneista 93 % oli Pohjois-Karjalasta ja loput 7 % Etelä- ja Pohjois-Savosta. Kyselyyn vastanneista 81 % oli järjestöjen, 15 % kuntien edustajia ja 4 % muiden tahojen kuten oppilaitosten edustajia.

Vastaajista 35 % tuntee hankkeen erittäin hyvin, 50 % kohtalaisen hyvin ja 15 % tietää hankkeen olemassaolosta, muttei tunne tarkemmin sen sisältöä. Kyselyyn vastanneista 52 % (N=13) tuntee parhaiten Terveys-JAKEn, 32 % (N=8) Moni-JAKEn ja 16 % (N=4) Kylä-JAKEn.

Kyselyyn vastanneilla oli mahdollisuus valita useita rooleja, oli 33 % hankkeen työntekijöitä, 12 % johtoryhmän, 21 % ohjausryhmän, 29 % Itä-Suomi yhteistyön ja 21 % JANEn (Järjestöasiain neuvottelukunnan) edustajia.

Johdannon jälkeisessä raportin luvussa 3 on ulkoisen arvioinnin välilihavainnot. Luvussa 4 on hankkeen loppuarvioinnin johtopäätökset ja kehittämissuosituksukset.

3 Arvioinnin tulokset

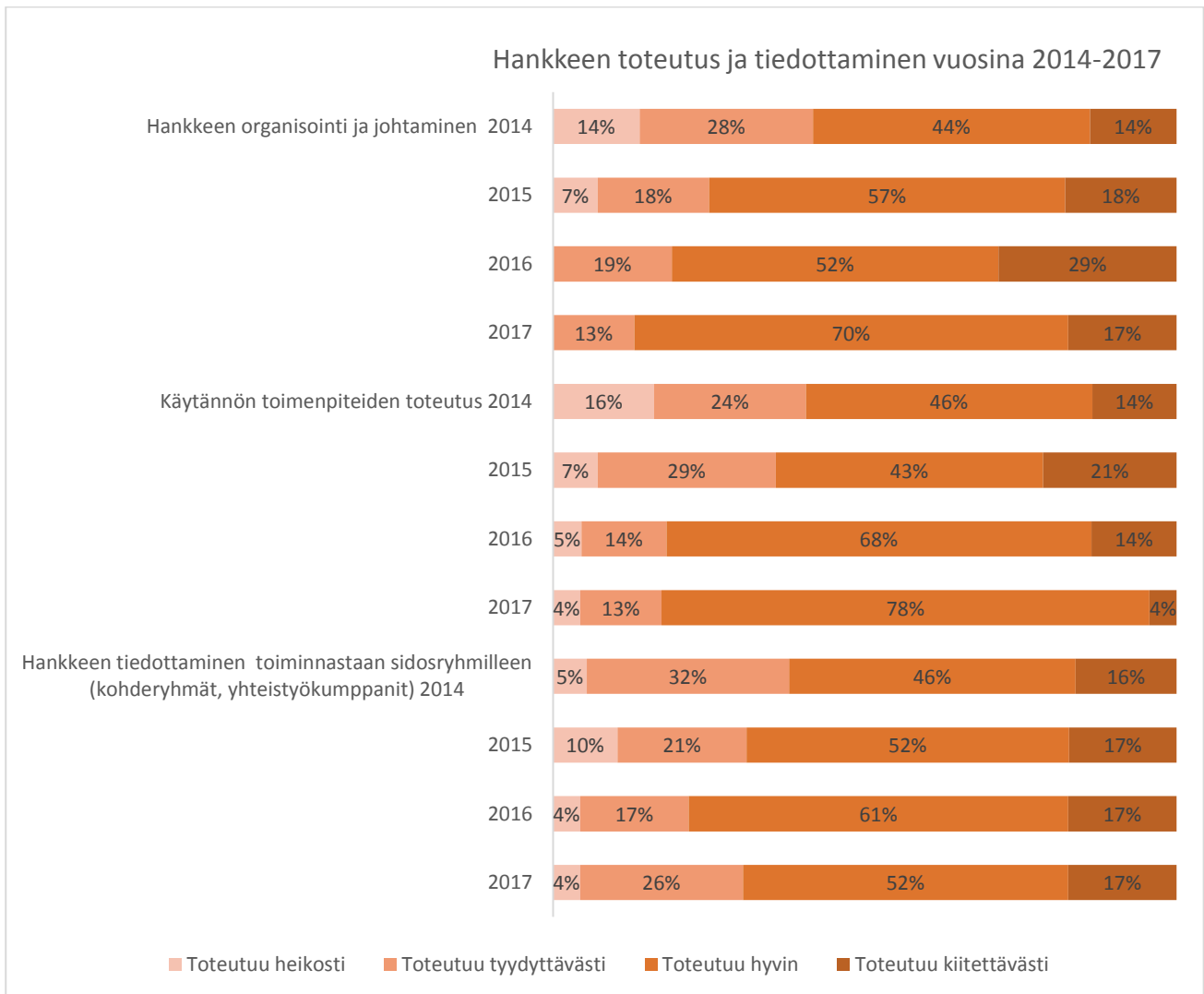
3.1 Hankkeen toteutus ja yhteistyö

Hankkeen toteutus ja tiedottaminen vuosina 2014 – 2017

Arviointikyselyssä tarkasteltiin, miten kumppanuushankkeen johtaminen ja käytännön toteutus onnistuivat. Arviointikysymyksenä oli myös se, onko hankkeen tiedottaminen ja viestintä ollut tarkoituksenmukaista.

Edelliseen vuoteen verrattuna hankkeen organisointiin ja johtamiseen tyytyväisyys lisääntyi, sillä niihin oli hyvin tai kiitettävän tyytyväinen noin 90 % vastaajista. Käytännön toimenpiteet hyväksi kokeneita oli edelleen yli 80 % vastaajista, ja hankkeen tiedottamiseen oli tyytyväisiä noin 70 %.

Vastaajien taustan mukaan tarkasteltuna hankkeen työntekijöillä ja yhteistyötahoilla ei esiintynyt merkittävää eroa tyytyväisyydessä hankkeen organisointiin ja johtamiseen, vaikkakin hankkeen työntekijät olivat hieman kriittisempiä hankkeen organisoinnin ja johtamisen onnistumiseen. Myöskään tyytyväisyydessä hankkeen käytännön toimenpiteiden toteutumiseen ei esiintynyt ryhmien välillä merkittävää eroa, vaikkakin työntekijät ja ohjausryhmän jäsenet arvioivat toimenpiteiden toteutuksen muita hieman heikommaksi. Työntekijät, ohjausryhmän jäsenet ja JANEn edustajat olivat hieman kriittisempiä hankkeen tiedottamiseen toiminnastaan kohderyhmille ja yhteistyökumppaneilleen.

Kuvio 2. Hankkeen toteutus ja tiedottaminen vuosina 2014 - 2017

Arviointikyselyyn vastaajilta tiedusteltiin *avokysymyksellä*, mitä he pitivät hyvin onnistuneena, ja mitä heikoimmin onnistuneena hankkeen organisointiin ja toteuttamiseen liittyvissä asioissa. Hyvänä pidettiin hankkeen yhteistyön lisäämiseen liittyvää toimintaa, järjestettyjä tilaisuuksia sekä koulutuksia ja tiedottamista. Haasteena toteutuksessa olivat yhteisen tekemisen kehittyminen kolmen erilaisen järjestön hankkeessa sekä etenkin alkuvaiheessa hankkeen kokonaisuuden ja hankeosoiden laajan toiminnan hahmottaminen.

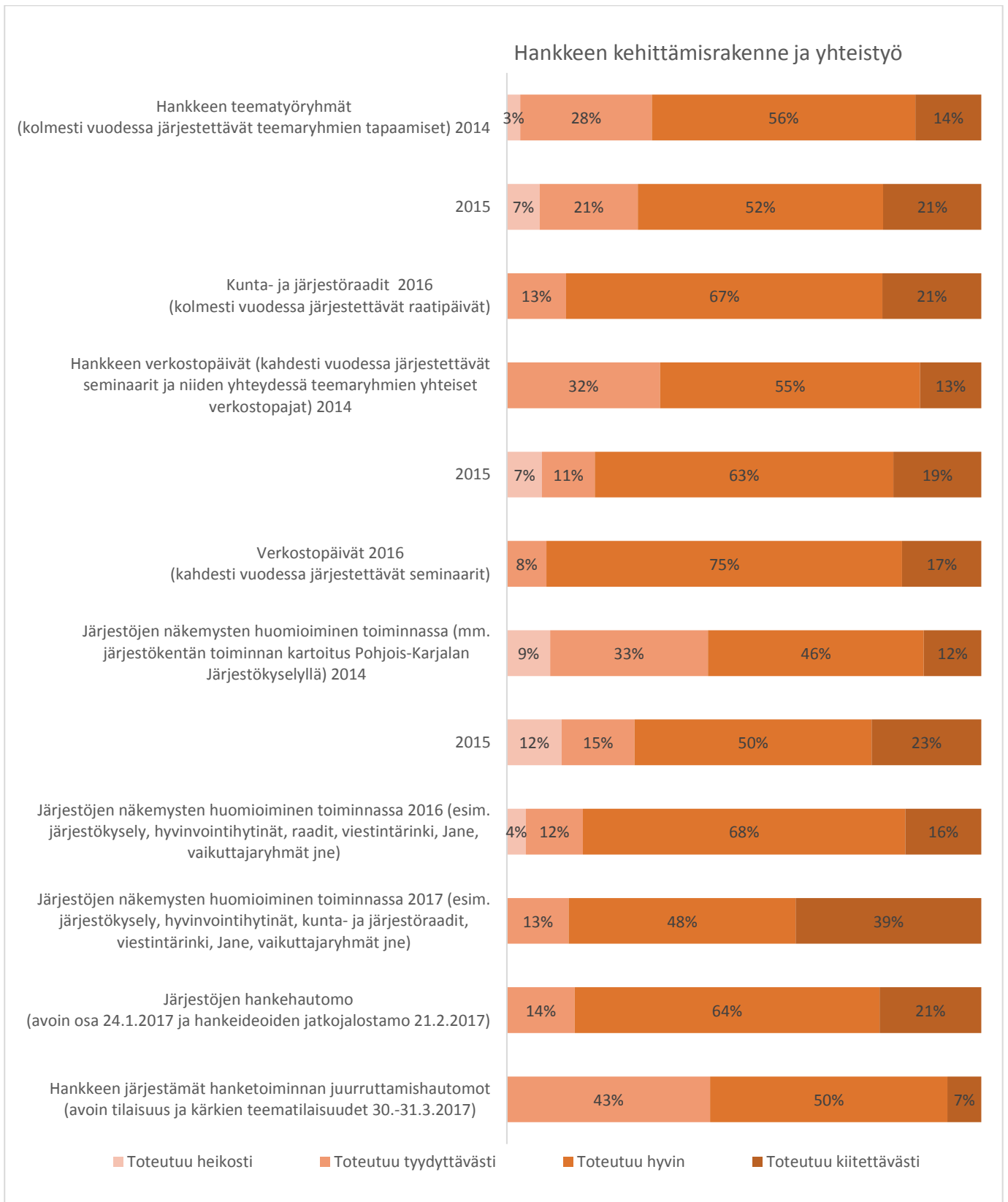
Puhelinhaastattelun mukaan avainhenkilöiden vaihdokset ovat saattaneet vaikuttaa hankkeen toteuttamiseen etenkin sen loppuvaiheessa. Yhteistyötahoilla oli alkuvaiheessa vaikeuksia hahmottaa hankkeen ydintä. Tähän on vaikuttanut se, että JAKE-hankkeen tavoitteet ovat laajat, painopisteet ovat muuttuneet vuosittain, ja kehittä-

mistyötä tehtiin hankkeen omien ja muiden tahojen kanssa yhteisten toimintojen tiimoilta. JAKE-hankkeen osiot koettiin hieman irrallisiksi, mutta loppuvaiheessa niiden kokonaisuus hahmotettiin paremmin. Hankkeen yhteydet kyselyihin jakavat yhteistyötahoja siten, että osa koki JAKE-hankkeen tehneen liian paljon selvitystyötä ja osa olisi halunnut kytkösten oppilaitoksiin ja erilaisiin kyselyihin olevan tiiviimpi. Kokonaisuutena hankkeen toteutusta pidettiin kuitenkin hyvänä ja hankkeen aikana hyvin toimivaksi kehittyneenä.

Hankkeen kehittämisrakenne ja yhteistyö

Arviointikyselyyn vastanneista noin 90 % oli tyytyväinen järjestöjen huomioimiseen toiminnassa sekä järjestöille suunnattuun hankehautomoon, joka tähtäsi hankehakemuksen suunnitteluun. Noin 60 % vastaajista oli tyytyväinen hankkeen järjestämiin hanke-toiminnan juurruttamishautomoihin.

Järjestöjen näkemysten huomioimisessa, toiminnassa ei ollut eroa *vastaajien taustan* mukaan, onko vastaaja hankkeen työntekijä tai yhteistyötaho. Johtoryhmän jäsenet olivat hieman muita ryhmiä tyytyväisempiä järjestöjen näkemysten huomioimiseen. Hankkeen järjestämiin hankehautomoihin olivat tyytyväisimpiä ohjausryhmän jäsenet, ja vähiten tyytyväisiä työntekijät.

Kuvio 3. Hankkeen kehittämisrakenteen toimivuus

Yhteistyötahoille tehtyjen *puhelinhaastatteluiden* mukaan hankkeen kehittämistrakenteessa olivat hyödyllisimpiä tiedotuksellinen yhteistyö ja yhteistyönä toteutetut koulutukset. Koulutusten jatkamista pidettiin tärkeänä, sillä yhteisesti toteutettaviin koulutuksiin saadaan nimekkäämpiä puhujia ja enemmän osallistujia. Etenkin viestintäkoulutuksia haluttiin järjestettävän hankkeen jälkeen.

JAKE-hankkeessa järjestetyt Verkostopäivät olivat hyvä lisä JANEn puitteissa järjestetyille järjestöpäiville ja -foorumeille.

Hanke vahvisti kuntien ja järjestöjen välistä vuoropuhelua ja yhteistoimintaa, kun raatitoimintaan ja eri teema-alueiden tapahtumiin osallistui laajasti eri sektoreiden edustajia.

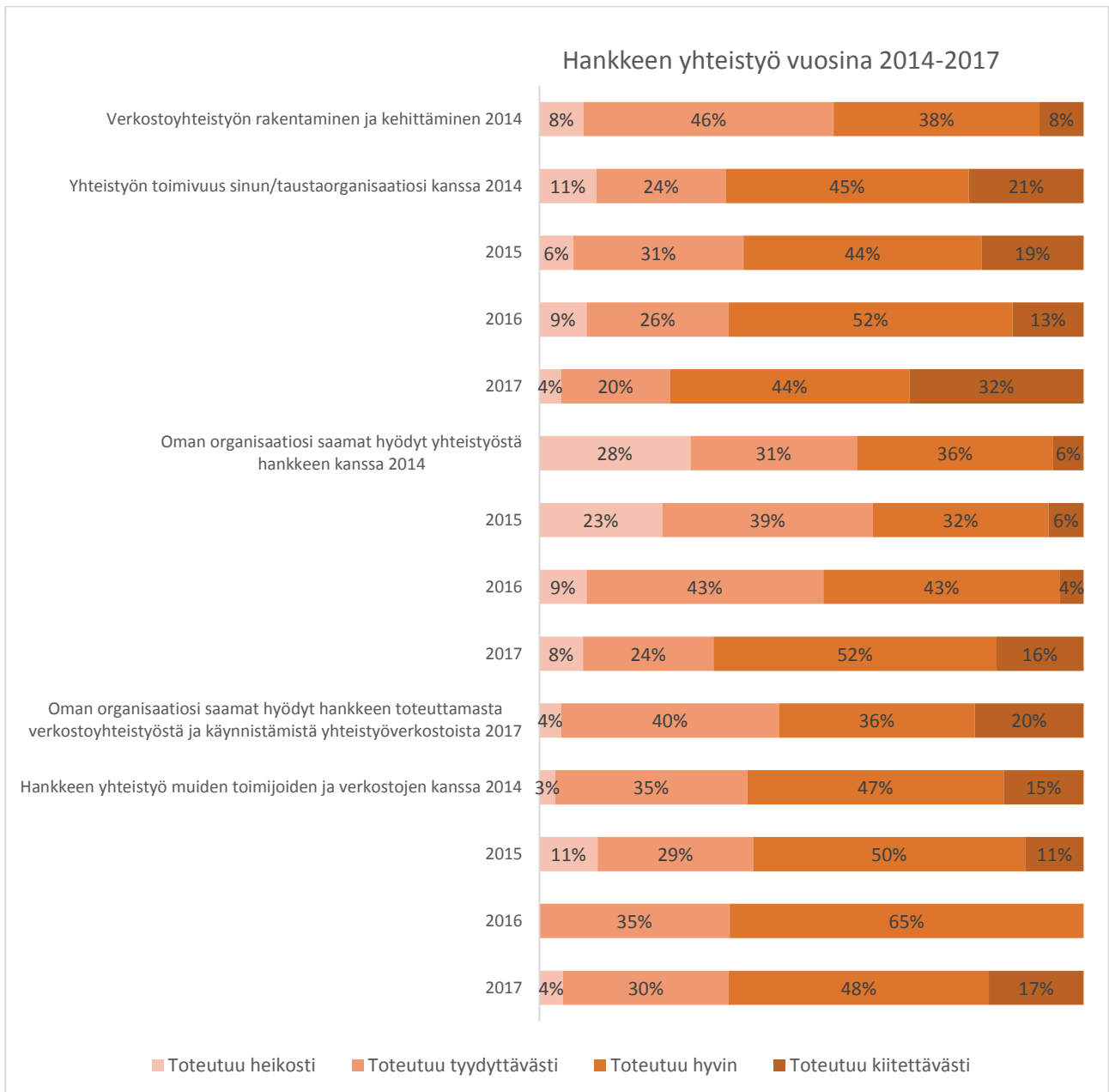
JAKE-hanke on tuonut lisäarvoa alueen verkostoitumiseen ja yhteistoimintaan. Toisaalta eri tahojen on ollut helppo tehdä yhteistyötä hankkeen rajatuista teemoista. JANEn edistämä teemaraajat ylittävä yhteistyökehittäminen on ollut harvinaista, ja tästä johtuen verkostoituminen ja tiedottaminen ovat saattaneet jäädä yleiselle tasolle.

Hankkeen yhteistyö vuosina 2014 - 2017

Arviointikyselyssä tiedusteltiin aiempien vuosien tavoin vastaajilta heidän näkemyksiään hankkeen kanssa tehdystä yhteistyöstä.

Tyytyväisyys yhteistyön toimivuuteen hankkeen ja taustaorganisaatioon lisääntyi vuonna 2017, jolloin noin kolme neljäsosaa vastaajista oli tyytyväinen siihen. Myös vastaajien arviot oman organisaation saamasta hyödystä hankkeen kanssa tehdystä yhteistyöstä lisääntyi, sillä siihen tyytyväisiä oli noin 70 % vastaajista. Noin 60 % vastaajista oli tyytyväinen oman organisaation saamasta hyödystä, jota se sai hankkeen toteuttamasta verkostoyhteistyöstä ja käynnistämistä yhteistyöverkostoista. Tyytyväisyys hankkeen yhteistyöhön muiden toimijoiden ja verkostojen kanssa oli pystynyt ennallaan.

Vastaajien taustasta riippumatta yhteistyö hankkeessa ja hankkeen kanssa on ollut hyvin toimivaa. Oman organisaation saamat hyödyt yhteistyöstä ja hankkeen toteuttamasta verkostoyhteistyöstä ovat hieman vähäisemmät hankkeen ohjausryhmän jäsenten ja Itä-Suomi -yhteistyön toimijoiden mukaan.

Kuvio 4. Hankkeen yhteistyö vuosina 2014 - 2017

Puhelinhaastattelussa yhteistyötahoja pyydettiin kertomaan verkostotyön hyvistä ja vähemmän onnistuneista puolista.

Hankkeen yhteistyötahot pitivät verkostoitumista suurimpana hankkeen antina. Hankkeessa on ollut myönteistä sen toteuttama verkostoyhteistyön suunnitelmallinen kehittäminen siten, että osallistujien tarpeet huomioitiin hyvin. Teema-alueittaiset verkostot ovat kehittyneet hankkeen aikana sen järjestämien hyvien tilaisuuksien myötä. Haasteena pidettiin sitä, että yhteistyötä olisi voitu tehdä enemmän, sillä osalle JAKEn kanssa tehty yhteistyö näyttäytyi hajanaisesti jossain vaiheessa hanketta.

Yhteistyötahoilta tulleen palautteen mukaan hanketta olisi kannattanut suunnitella alusta lähtien yhdessä eri tahojen kanssa. Tällöin toimintaan olisi mahdollisesti saatu lähtökohtaisesti enemmän toimijoita, ja sitoutuminen hankkeen kehittämistyöhön olisi ollut helpompaa.

Yhteistyötahojen mukaan hankkeessa olisi pitänyt ottaa paremmin esille alueellisia ja paikallisia vahvuuksia. Paikallisia vahvuuksia olisi voitu tuoda esille esimerkiksi kehittämiskäytännön tuessa.

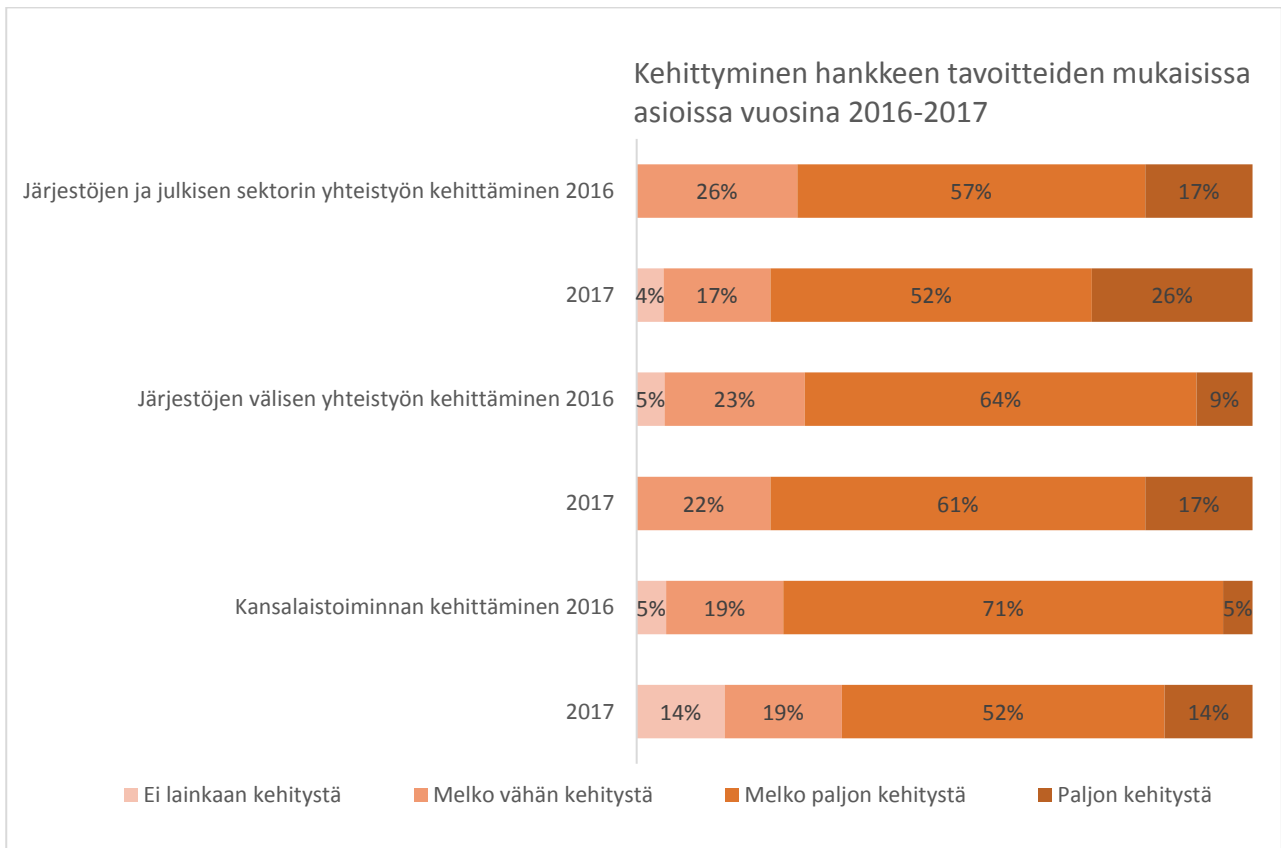
Ulkopuolista sparrausta olisi voitu käyttää teknisenä asiantuntijana ja haasteellisissa tilanteissa, mutta paikalliset toimijat ja hankkeet olisivat voineet olla pääroolissa tavoitteiden ja resurssien pohdinnassa. Jatkossa pidetään tärkeänä sitä, että maakunnallisia hankkeita suunnitellaan ja toteutetaan tiiviimmin yhteistyössä maakunta- ja sote-rakenteen organisaatioiden kanssa.

3.2 Hankkeen tavoitteiden toteutuminen

Kehittyminen hankkeen tavoitteiden mukaisissa asioissa vuosina 2016 - 2017

Arviointikyselyn perusteella vastaajien tyytyväisyys järjestöjen ja julkisen sektorin välisen yhteistyön kehittämiseen sekä järjestöjen välisen yhteistyön kehittämiseen lisääntyi hieman. Sen sijaan tyytyväisyys kansalaistoiminnan kehittämiseen vähentyi hieman vuoteen 2016 verrattuna.

Vastaajien taustan mukaan JANEn edustajat kokivat muita tahoja useammin järjestöjen ja julkisen sektorin yhteistyössä tapahtuneen muutoksen vähäisemmäksi kuin muut toimijat, ja vastaavasti johtoryhmän jäsenet hieman muita suuremmaksi. JANEn edustajat kokivat myös järjestöjen välisen yhteistyön kehittämisen hieman vähäisemmäksi kuin muut tahot, joista eniten järjestöjen välisen yhteistyön lisääntymistä havaitsivat johtoryhmän jäsenet ja Itä-Suomi -yhteistyön toimijat. Myös kansalaistoiminnan kehittämisessä ovat yleisimmin myönteistä kehittämistä kokeneet johto- ja ohjausryhmän jäsenet ja Itä-Suomi -yhteistyön toimijat.

Kuvio 5. Kehittyminen hankkeen tavoitteiden mukaisissa asioissa vuosina 2016 - 2017

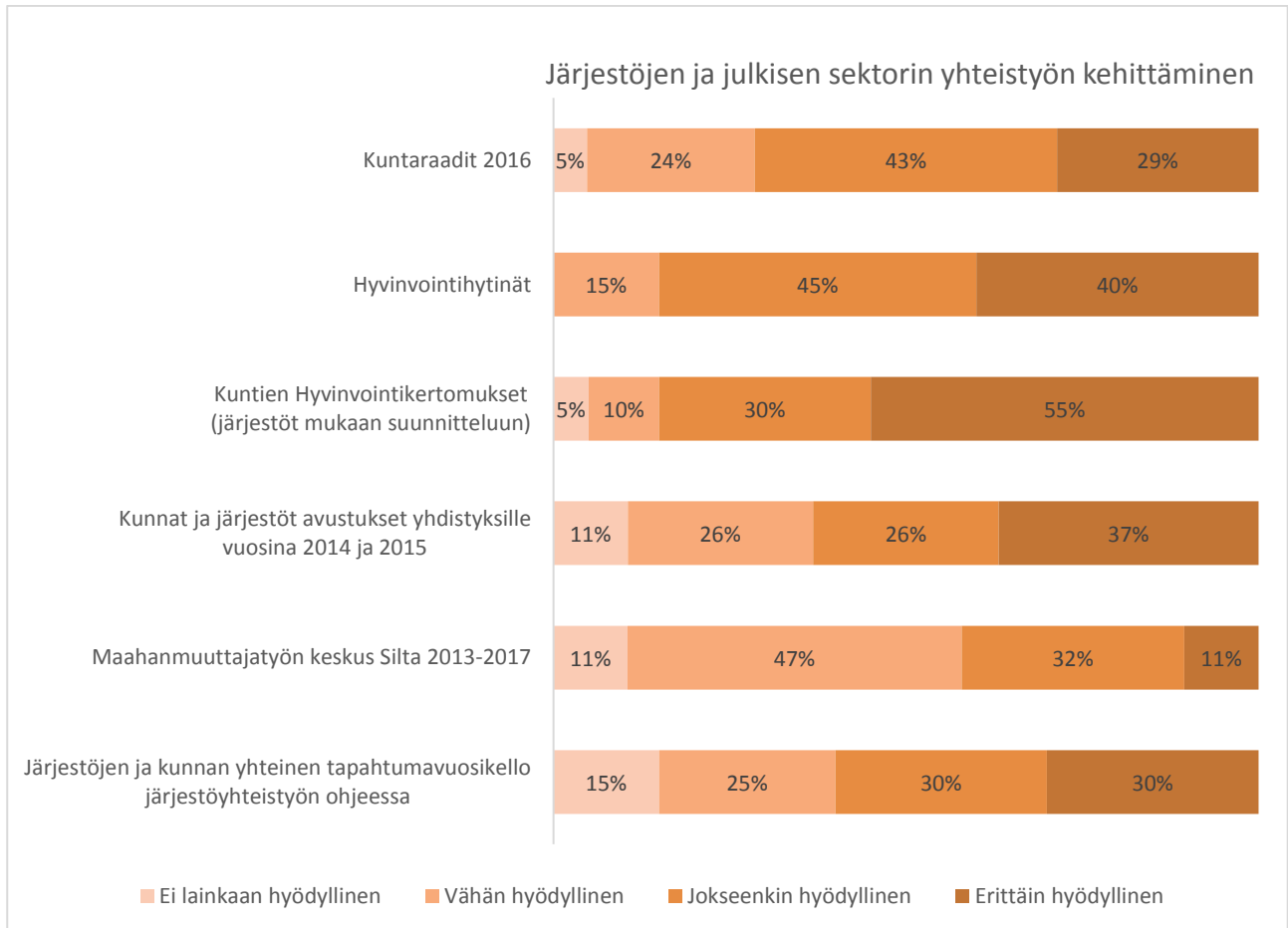
3.2.1 Hankkeen tavoitteiden toteutuminen järjestö-kunta -yhteistyössä

Järjestöjen ja julkisen sektorin yhteistyön kehittäminen

Arviointikyselyssä Järjestöjen ja julkisen sektorin yhteistyössä pidettiin parhaimpina toimintoina Hyvinvointihytinöitä ja kuntien hyvinvointikertomuksia, joihin oli tyytyväisiä 85 % vastaajista. Noin 70 % oli tyytyväinen kuntaraateihin, noin 60 % kunnissa tehtyyn selvitykseen eri avustustoimista sekä järjestöjen ja kunnan yhteiseen tapahtumavuosikelloon. Noin 40 % oli tyytyväinen maahanmuuttajakeskus Sillan kehittämistyöhön.

Vastaajien taustan mukaan järjestöjen ja julkisen sektorin yhteistyössä johtoryhmän jäsenet suhtautuvat myönteisimmin hankkeen osa- tai päävastuullisina kehittämiin toimintoihin ja tuotoksiin. Nämä koki puolestaan vähiten hyödyllisiksi JANEn edustajat lukuun ottamatta kunnissa tehtyyn selvitykseen eri avustustoimista vuosina 2014 - 2015. Maahanmuuttajakeskus Sillan toiminnan ja kuntien yhdistysavustuksiin liittyvän kehit-

tämistöiminnan kokivat hyödyllisimmäksi Itä-Suomi -yhteistyön toimijat. JANEn edustajat kokivat myös järjestöjen ja kunnan tapahtumavuosikellon muita tahoja keskimääräistä vähemmän hyödylliseksi.

Kuvio 6. Järjestöjen ja julkisen sektorin yhteistyön kehittäminen

Puhelinhaastattelussa tuli esille, kuinka tärkeäksi kunta-järjestöyhteistyön kehittäminen koettiin osana hankkeen toimintaa. Kunta-järjestöyhteistyön kehittäminen oli merkittävä hankkeen osa-alue käynnissä olevan maakunta- ja sote-rakennemuutoksen vuoksi tilanteessa, jossa vastaavia hankkeita ei ole juurikaan ollut maakunnan alueella. Hankkeessa toteutettiin runsaasti kuntakäyntejä. Näistä saadun palautteen mukaan kunnissa tehdyt paikallisia järjestöjä ja kunnan edustajia koonneita tapaamisia pidettiin hyvinä. Kuntien näkökulmasta on ollut hyvä, että ulkopuolinen toimija on kutsunut koolle paikallisia toimijoita ja saanut paremmin osallistujia kunnassa järjestettävään tilaisuuteen. Toisaalta tapaamisista annettiin palautetta siitä, että niissä käytiin keskustelua liian yleisellä tasolla. Kunta-järjestöyhteistyössä olisi voitu tuoda napakammin

esille yhteistyön tavoitteet. Hankkeen tekemien kyläkierrosten lisäksi osassa kunnista toteutettiin enemmän paikallisia konkreettisia tarpeita ja toiveita kartoitettavia tapaamisia, jotka koettiin hyödyllisemmiksi kuin hankkeen kautta järjestetyt tilaisuudet.

Osassa JAKEn pilottikuntia hankkeesta on ollut suurta hyötyä kunta-järjestöyhteistyön kehittymiselle. Näissä kunnissa on mm. nimetty JAKEssa käytetyn toimintamallin mukaisesti säännöllisesti kokoontuvat järjestöfoorumit sekä nimetty kuntaan ja sen eri sektoreille yhteyshenkilöt järjestöjen kanssa tehtävään yhteistyöhön.

Hankkeen myötä kunnissa lisääntyi erilaisten järjestöjen välinen yhteistyö, kun aiemmin erillisesti kokoontuneet nuoriso-, liikunta-, kulttuuri- ja sotejärjestöt ovat tavanneet toisensa.

JAKE-hankkeessa on ollut hyödyllistä se, että hankkeen yhteydenotot ja kuntakierrokset ovat pohjustaneet vastaavanlaisen paikallisen hankkeen käynnistymistä ja henkilöresurssin saamista kunta-järjestöyhteistyöhön kunnan sisälle.

Kunnissa joissa on ollut omia järjestöyhteistyön toimijoita, ei ole koettu merkittävää lisäarvoa hankkeesta. Joidenkin pilottikuntien mukaan omat paikalliset yhdistyshankkeet ja yhteyshenkilöt ovat tuottaneet enemmän kunta-järjestöyhteistyöhön kuin Joensuu keskeiseksi koettu JAKE-hanke. Paikallisissa hankkeissa on ollut tärkeää se, että niissä tehtiin konkreettisia ruohonjuuritason asioita yhdistysten ja kunnan välisessä yhteistyössä. Paikallisella tasolla tunnetaan paremmin paikalliset yhdistykset ja painopisteitä on voitu valita hallintokunnissa tehtävien pilottien avulla.

3.2.2 Hankkeen tavoitteiden toteutuminen järjestö-järjestö -yhteistyössä

Järjestöjen välisen yhteistyön kehittyminen

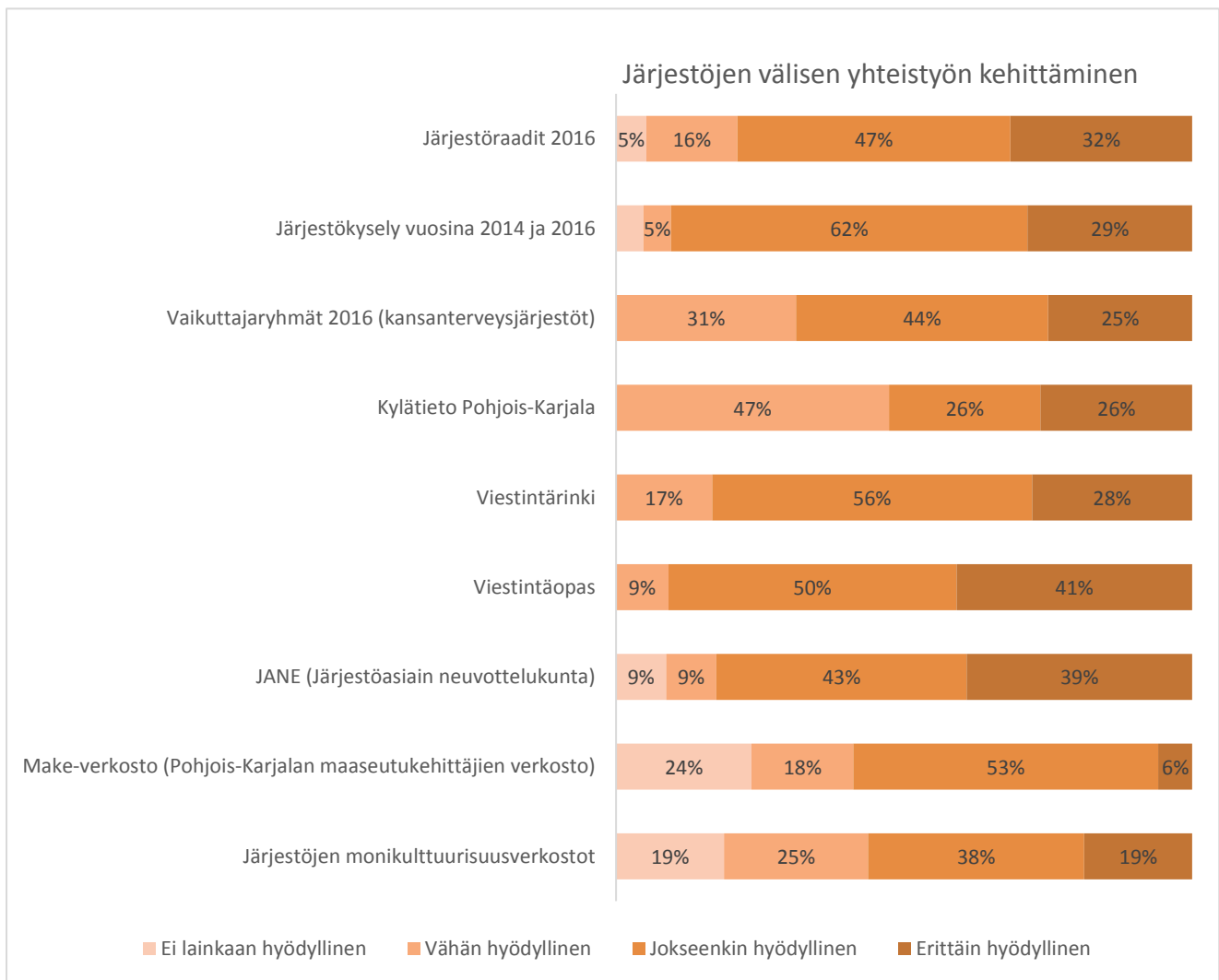
Noin 90 % *arviointikyselyyn* vastaajista noin 90 % oli tyytyväisiä Järjestökyselystä ja Viestintäoppaasta saatavaan hyötyyn. Noin 80 % pitää hyödyllisenä järjestöyhteistyön kehittämisessä Järjestöraateja, Viestintärinkiä ja JANEn kehittämistoimintaa. Noin 70 % kokee oman organisaationsa kannalta hyödylliseksi Vaikuttajaryhmät ja noin 60 % Make-verkoston ja järjestöjen monikulttuurisuuverkoston. Yli puolet pitää hyvänä Ky-lätietoalustaa järjestöyhteistyön kehittämisessä.

Vastaajien taustan mukaan järjestöjen välisen yhteistyön kehittämisessä johtoryhmän jäsenet ja Itä-Suomi -yhteistyön toimijat suhtautuvat hieman useammin myönteisemmin saatuun hyötyyn kuin JANEn edustajat. Suurimmat erot olivat eri vastaajaryhmien

välillä Järjestöraadin, Kylätieto-alustan, Viestintäringin ja Viestintäoppaan sekä verkostojen eli JANEn, Make-verkoston ja järjestöjen monikulttuurisuusverkoston kehittämisen hyödyllisyydessä omalle taustayhteisölle.

Johto- ja ohjausryhmän jäsenet ja Itä-Suomi -yhteistyön toimijat olivat tyytyväisempiä toimintamuotojen hyödyllisyyteen, kun taas hankkeen työntekijät ja JANEn edustajat suhtautuvat niiden hyödyllisyyteen kriittisemmin. Johtoryhmän jäsenet kokivat hyödyllisimmäksi Järjestöraadit ja Viestintäringin kehittämisen, joiden hyödyllisyyden JANEn edustajat arvioivat vastaavasti muita heikommaksi. Vaikuttajaryhmät ovat hyödyllisimpiä Itä-Suomi -yhteistyön toimijoiden mielestä, ja vähiten JANEn edustajien.

Järjestökyselyn hyödyllisyyteen suhtautuvat johtoryhmän jäsenet myönteisimmin ja vähiten hankkeen työntekijät ja JANEn edustajat. Viestintäopas on hyödyllisin johtoryhmän jäsenten ja Itä-Suomi -yhteistyön toimijoiden mukaan, ja vähiten JANEn edustajien. Kylätietoalusta ja Make-verkoston kehittäminen ovat hyödyllisimpiä johtoryhmän jäsenten ja vähiten työntekijät arvion mukaan. JANEn toiminnan kehittäminen oli hyödyllisintä ohjausryhmän ja vastaavasti harvemmin työntekijöiden mukaan. Järjestöjen monikulttuurisuusverkoston hyödyllisyyden arvioivat suurimmaksi johto- ja ohjausryhmän jäsenet, ja muita vähäisemmäksi työntekijät.

Kuvio 7. Järjestöjen välisen yhteistyön kehittäminen

Yhteistyötahojen *puhelinhaastatteluissa* nousi esille, että järjestöjen välisen yhteistyön kehittämisellä on tunnetusti pitkät perinteet Pohjois-Karjalassa. JAKE-hanke on omana toiminta-aikanaan ollut osa tätä järjestöjen kehittämisen jatkumoa. Meneillään olevissa hankkeissa kuten Pohjois-Karjalan sosiaaliturvayhdistyksen ”Järjestöt 2.0-hanke” ja soveltuvien osin Pohjois-Karjalan kansanterveyden keskuksen ”Kunta-HYTE-hanke” tukevat järjestöjen välistä mutta myös järjestöjen kuntien välistä yhteistyötä.

Järjestöyhteistyön kehittämisen kannalta JAKEssa ovat olleet hyödyllisiä hankkeessa järjestetyt foorumit ja seminaarit sekä hankkeen aikana laaditut Facebook- ja verkkosivustot. JAKE-hankkeessa järjestettiin järjestöjen osaamista ja verkostoitumista edistäviä tilaisuuksia. Toisaalta hankkeessa toteutetut toimintamuodot koettiin vahvasti sen taustajärjestöjen mallien mukaisiksi, ja laajemman järjestöjoukon ja pienten yhdistysten saaminen mukaan järjestöyhteistyöhön näyttää edellyttävän vielä työtä. Vaikka

JAKE-hankkeessa tätä ei vielä tapahtunut merkittävässä määrin, hanke on tuonut esille järjestyhteistyön lisäämisen tärkeyden.

Puhelinhaastatteluiden mukaan kylien hyvinvointitoiminnan roolin kehittämisessä ovat olleet tärkeitä kyläturvallisuuteen liittyvät asiat sekä etenkin myös aiemmissa arvioinneissa korostunut Kylätietoalusta. Kylätietoalustan kehittämisen aikana oli haasteita uuden sisällön tuottamisessa ja markkinoinnissa. Toisaalta Kylätietoalusta otettiin hyvin vastaan ja sen käyttö lisääntyi. Kylätietoalusta koettiin tarpeelliseksi ja sen tunnettuus on hyvä. Kylätietoalustalle löytyy ainakin osasta kuntia päivittäjiä, mutta sivuston tietojen päivittämiseen tarvitaan kylätoimijoiden motivointia. Yhdistysten tavoittaminen kylissä edellyttää panostusta ja aktiivista yhteyttä kylätoimijoihin, mikä edellyttää sivuston ylläpidon lisäksi resursseja. Kylätietoalustan pysyvyyttä varten toimintaan tarvitaan rahoitusta. Yhtenä kanavana ovat hankkeet, joilla voidaan kehittää Kylätietoalustaa edelleen. Vaikka kuntarahoituksen saaminen on haasteellista, kuntien ylläpitörahoitus on keskeinen kanava Kylätietoalustan säilymiseen. Vuonna 2017 hankkeessa käytiin neuvotteluita Kylätietoalustan käyttämisestä siten, että kunnat voivat linkittää sen tietoja maksua vastaan omille sivuilleen. Tällaisen olemassa olevan tunnetun sivuston hyödyntäminen kuntien toiminnassa olisi mielekästä ja rahoitus pohjaltaan sopiva kuntien ylläpitämäksi.

Kylätietoalustan juurruttaminen edellyttää haastattelujen mukaan keskustelun lisäksi konkreettista esitystä kunnille jatkosta.

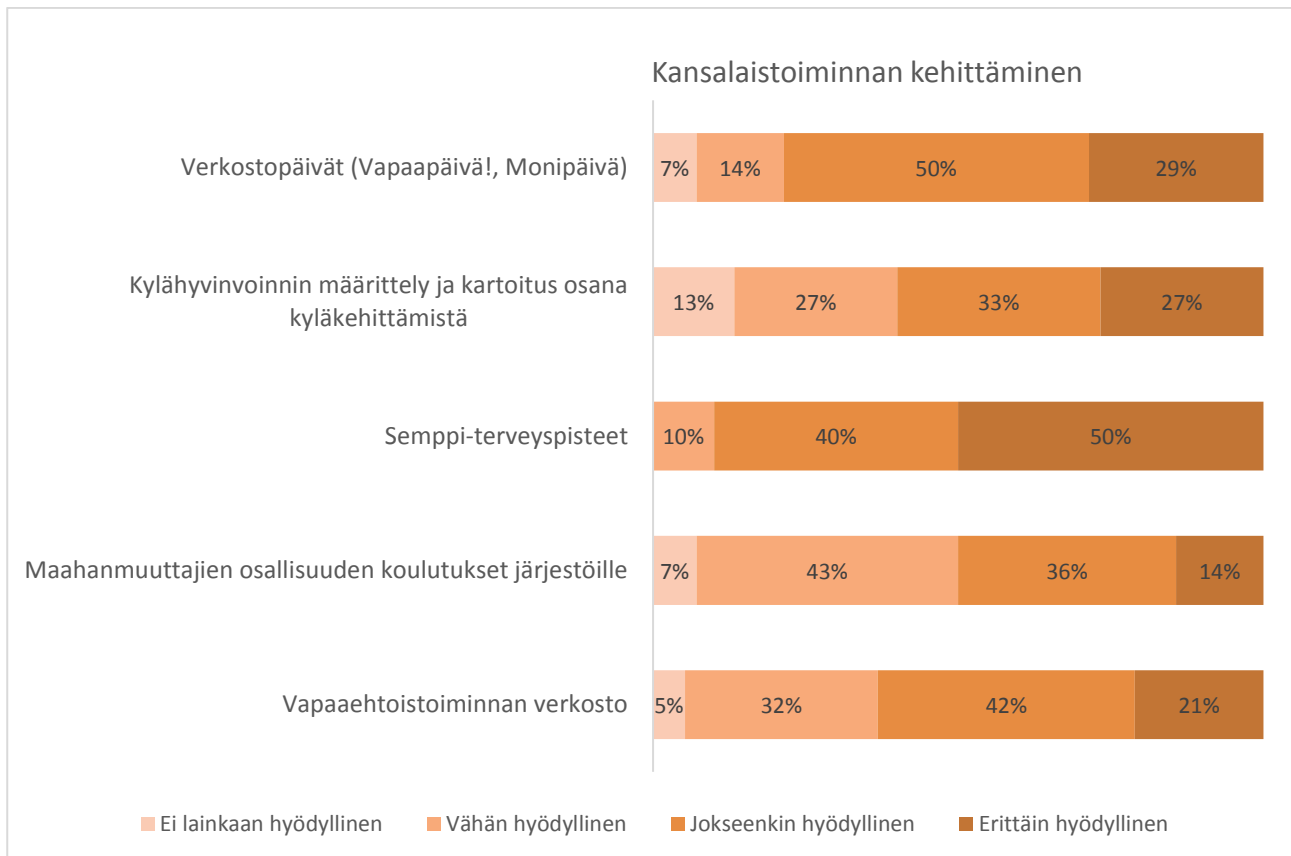
3.2.3 Hankkeen tavoitteiden toteutuminen kansalaistoiminnan kehittämisessä

Kansalaistoiminnan kehittäminen

Noin 90 % *arviointikyselyyn* vastanneista oli tyytyväinen Semppi-terveyspisteistä saatavaan hyötyyn ja noin 80 % verkostopäiviin. Noin 60 % vastaajista pitää hyödyllisenä kylähyvinvoinnin määrittämistä osana kyläkehittämistä ja vapaaehtoistoiminnan verkostoa, ja noin puolet järjestöille suunnattuja maahanmuuttajien osallisuuden koulutuksia.

Vastaajien taustan mukaan kansalaistoiminnan kehittämisessä johtoryhmän jäsenet pitivät muita tahoja hieman useammin hyödyllisenä kylähyvinvoinnin määrittelyä ja kartoitusta osana kyläkehittämistä, Semppi-terveyspisteitä ja Vapaaehtoistoiminnan verkostoa. JANEn edustajat ja ohjausryhmän jäsenet suhtautuvat muita kriittisemmin

Verkostopäivistä saatavaan hyötyyn. Johtoryhmän jäsenet ja Itä-Suomi -yhteistyön toimijat arvioivat maahanmuuttajien osallisuuteen liittyvien koulutusten hyödyllisyyden hieman suuremmaksi kuin hankkeen työntekijät ja JANEn edustajat.

Kuvio 8. Kansalaistoiminnan kehittäminen

JAKE-hankkeessa tarkennettiin vuonna 2016 kansalaistoiminnan kehittämisen tavoitteita. Alkuvaiheessa hankkeessa toteutetun kansalaistoiminnan kehittämisen tavoitteet eivät olleet avautuneet kovin hyvin yhteistyötahoille.

Hankkeen loppuvaiheessa yhteistyötahoille tehtyjen *puhelinhaastatteluiden* mukaan hankkeen tekemä kehittämistyö toi esille, että kansalaistoiminnan kehittämiseen tarvitaan erilaisia toimintamalleja erilaisille paikkakunnille ja erilaisille yhdistyksille: esimerkiksi kansalaistoiminnan kehittämiseen käytetyt Vapaaehtoistoiminnan verkostot olisivat vaatineet pilotin lisäksi erilaisia malleja. Kansalaistoiminnan kehittämiseen vaikuttaa se, ettei pienemmissä yhdistyksissä ole vapaaehtoistoiminnan koordinaattoreita, kuten hankkeeseen osallistuneissa organisaatioissa useimmilla oli.

3.3 Hankkeen myötä tapahtuneet muutokset ja vaikutukset

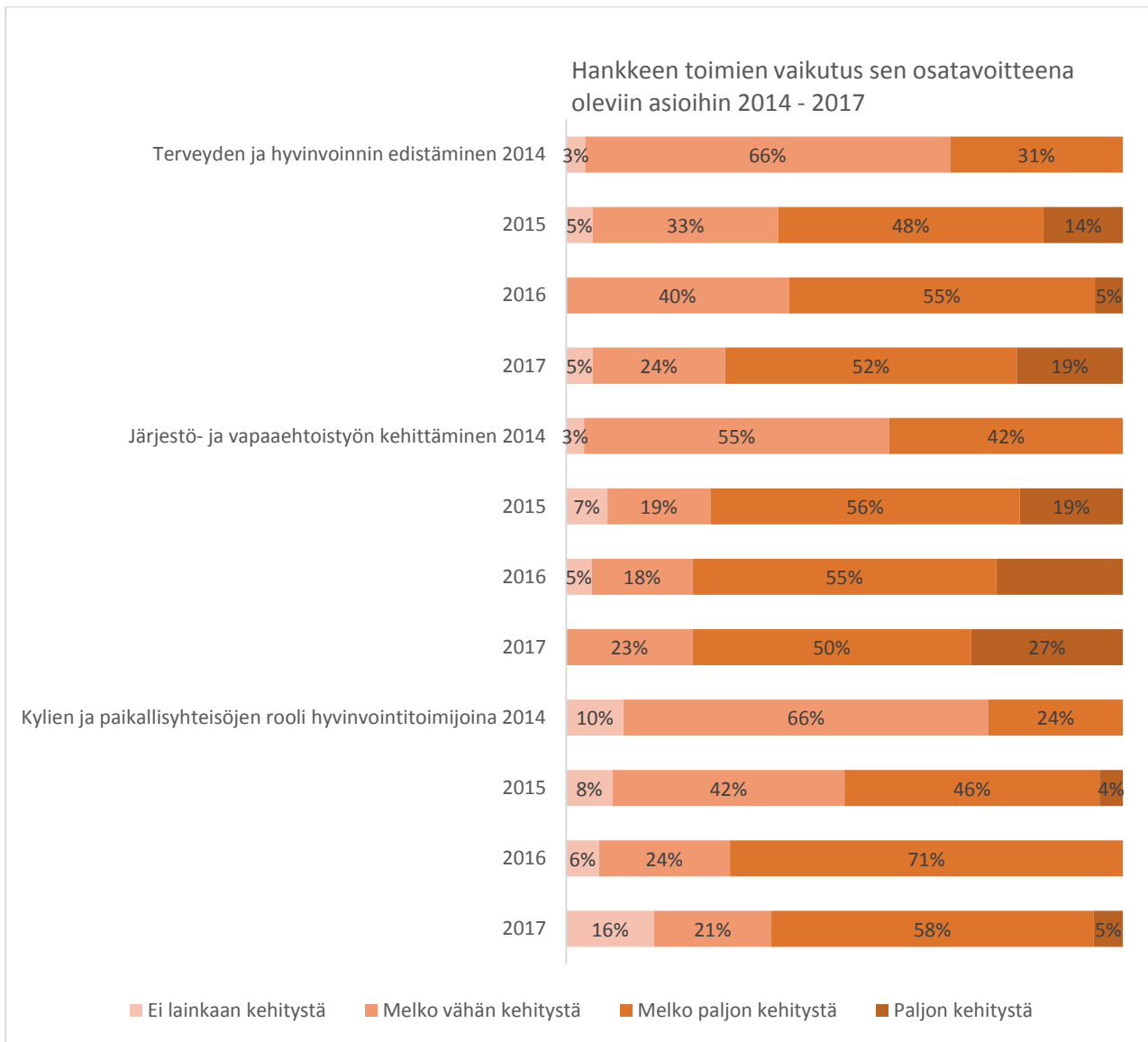
Hankkeen toimivien vaikutus sen osatavoitteena oleviin asioihin 2014 - 2017

JAKE-hankkeen arvioinnissa oli yksi päätehtävistä arvioida sitä, mitä määrällisiä ja laadullisia tuloksia hankkeessa saadaan aikaiseksi. Arvioinnissa tarkasteltiin, mitä vaikutuksia hankkeella on ollut kohderyhmän edustajille sekä hankkeen toteuttajaorganisaatioiden toimintaan. Arvioinnissa selvitettiin, miten hankkeen tuloksia ja tuotoksia sovellettiin ja otettiin käyttöön sekä kartoitettiin, miten hankkeen tuotosten, tulosten ja vaikutusten juurtumista voitaisiin edistää.

Hankkeen sidosryhmiltä kysyttiin jokaisena toteuttamisvuonna heidän näkemystään siitä, kuinka JAKEn päätavoitteina olevissa asioissa on edistytty.

Vuoteen 2016 verrattuna *arviointikyselyyn* vastaajien tyytyväisyys terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen hankkeen vaikutuksesta lisääntyi noin 70 prosenttiin. Noin 80 % oli edelleen tyytyväinen järjestö- ja vapaaehtoistyön kehittämiseen. Kylien ja paikallisyhteisöjen roolin kehittämiseen hyvinvointitoimijoina oli tyytyväisiä noin 60 % vastaajista.

Vastaajien taustan mukaan näkemykset hankkeen vaikutuksesta sen osatavoitteena oleviin asioihin eroavat terveyden ja hyvinvoinnin edistämisessä siten, että JANEn edustajat kokivat hankkeen vaikutuksen olleen muita toimijoita vähäisempi, ja Itä-Suomi -yhteistyön toimijat suurempi. Järjestö- ja vapaaehtoistoiminnan kehittämässä JAKE-hankkeen vaikutuksiin suhtautuvat muita kriittisemmin hankkeen työntekijät ja JANEn edustajat, ja myönteisimmin Itä-Suomi -yhteistyön toimijat. Kylien ja paikallisyhteisöjen roolissa tapahtuneet muutokset olivat suurimpia johto- ja ohjausryhmän jäsenten mielestä, ja vähäisempiä JANEn edustajien mukaan.

Kuvio 9. Hankkeen toimien vaikutus sen osatavoitteena oleviin asioihin 2014 - 2017

Hankkeen vaikutus hankeosiokohtaisiin tavoitteisiin

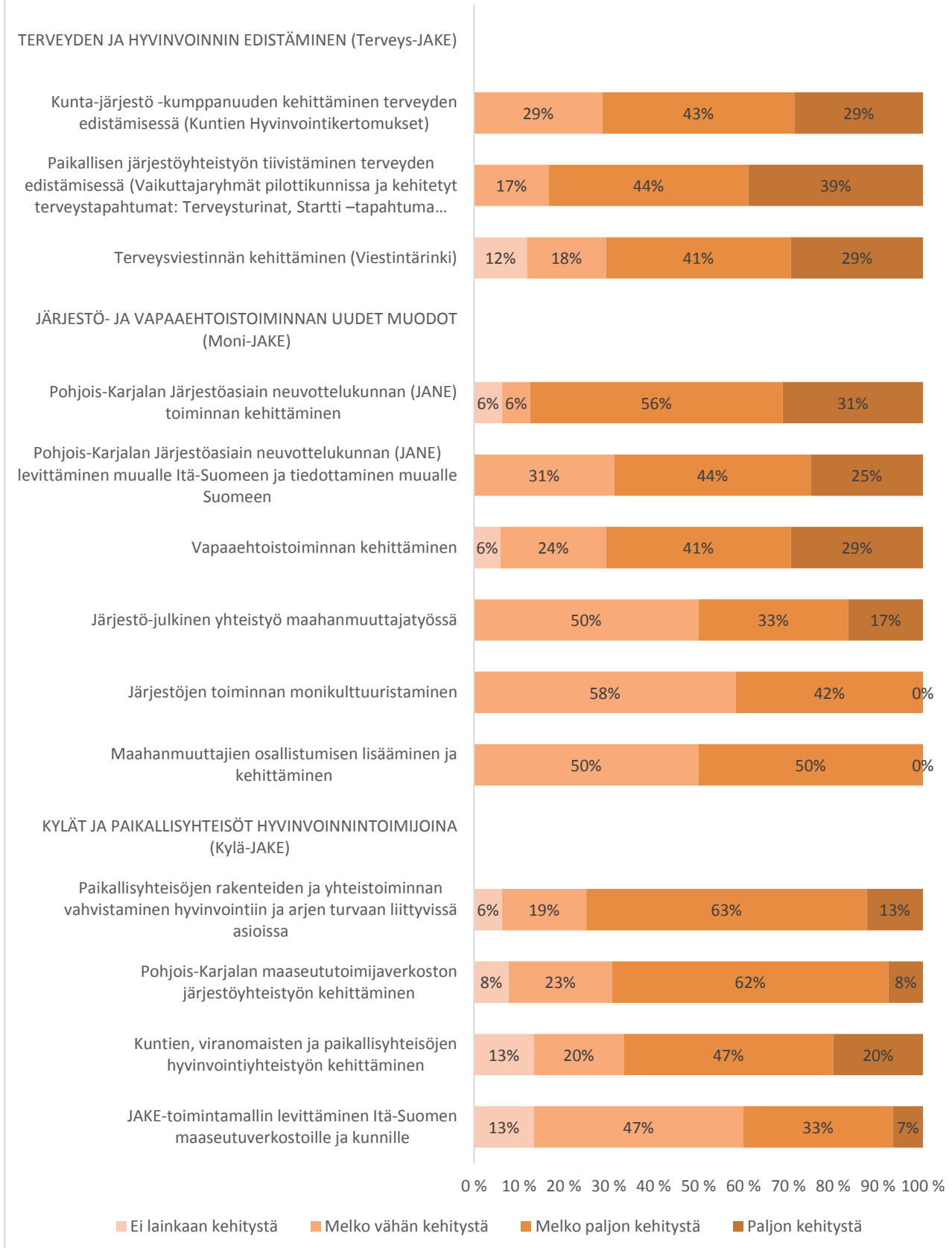
Noin 80 % *arviointikyselyyn* vastanneista arvioi JAKEn vaikuttaneen paikallisen järjestöyhteistyön tiivistämiseen terveyden edistämiseksi. Noin 70 % mukaan hankkeella on ollut vaikutusta kunta-järjestöyhteistyön kehittämiseen terveyden edistämiseen ja terveysviestinnän kehittämiseen. Noin 90 % kokee JAKEn vaikuttaneen JANEn toiminnan kehittämiseen, noin 70 % JANEn levittämiseen muualle Itä-Suomeen sekä vapaaehtoistoiminnan kehittämiseen. Noin puolet kokee JAKEn lisänneen järjestö-julkinen -yhteistyötä maahanmuuttajatyössä ja maahanmuuttajien osallistumisen lisäämiseen. Noin 40 % arvioi JAKEn toiminnan vaikuttaneen järjestöjen toiminnan monikulttuuristamiseen.

Vastaajien taustan mukaan terveyden ja hyvinvoinnin edistämässä JANEn edustajat kokivat tapahtuneen vähemmän kehitystä kunta-järjestö -yhteistyön kehittämiseen käytettävissä kuntien hyvinvointikertomuksissa, Vaikuttajaryhmissä ja kehitetyissä terveys tapahtumissa sekä terveystiedotuksen kehittämässä.

Järjestö- ja vapaaehtoistoiminnan uusissa muodoissa JANEn toiminnan kehittymistä kokevat muita hieman vähemmän tapahtuneen hankkeen työntekijät ja JANEn edustajat, ja eniten ohjausryhmän jäsenet. JANEn toiminnan levittämisessä muualle Itä-Suomeen ja tiedottamisessa olivat kriittisempiä JANEn edustajat ja johtoryhmän jäsenet. Vapaaehtoistoiminnan kehittämässä työntekijät ja JANEn edustajat kokivat tapahtuneen vähemmän muutosta muihin tahoihin verrattuna. Maahanmuuttajatyöhön liittyvässä järjestöjen ja julkisen yhteistyön kehittämisessä ovat havainneet suurinta muutosta johtoryhmän jäsenet ja vähiten työntekijät ja JANEn edustajat. Järjestöjen toiminnan monikulttuuristamisessa sekä maahanmuuttajien osallistumisen lisäämisessä ja kehittämisessä arvioivat vähiten muutosta tapahtuneen työntekijät, ja eniten hankkeen ohjausryhmän ja johtoryhmän jäsenet sekä Itä-Suomi -yhteistyön toimijat.

Kylien ja paikallistoimijoiden hyvinvointitoimijan roolin vahvistumisessa johtoryhmän jäsenet näkivät paikallisyhteisöjen rakentein ja yhteistoiminnan vahvistuneen muita tahoja enemmän, ja JANEn edustajat vähemmän. Maaseututoimijaverkoston järjestöyhteistyön kehittämisessä ovat havainneet eniten muutosta johtoryhmän ja ohjausryhmän jäsenet. Johtoryhmän jäsenet kokevat myös kuntien, viranomaisten ja paikallisyhteisöjen hyvinvointiyhteistyön kehittyneen eniten, ja JANEn edustajat vähiten. JANEn toimintamallin levittämisessä Itä-Suomeen arvioivat tapahtuneen eniten muutosta johtoryhmän jäsenet, ja vähiten JANEn edustajat.

Hankkeen vaikutus hankeosiokohtaisiin tavoitteisiin

Kuvio 10. Hankkeen vaikutus hankeosiokohtaisiin tavoitteisiin

Arviointikyselyn mukaan avovastauksissa JAKEn arvioitiin vaikuttaneen etenkin paikallisten toimijoiden verkostoitumiseen ja Järjestöyhteistyön ohjeen luomiseen. Vastauksen mukaan haasteita oli Moni-JAKEn irrallisuudessa, maahanmuuttajien osallisuuden lisäämisessä ja JAKEn toimintamallin levittämisessä Make-verkostossa. Myös yhdistysten välisen yhteistyön kehittymistä on tapahtunut enemmän hankeosioiden sisällä kuin yhdistyskentällä yleisemmin.

Puhelinhaastatteluiden mukaan hankkeessa on tuotettu tärkeää jatkossa hyödynnettävää materiaalia. JAKEn lisäarvoa on ollut tilaisuuksien toteutuksen myötä tapahtunut verkostoituminen ja tietämyksen lisääntyminen sekä yleisemmällä tasolla että ajantasaisista asioista. Alueen toimijoille tuottivat lisäarvoa hankkeessa järjestetyt koulutukset ja tilaisuudet, jotka ovat lisänneet osaamista ja tiivistäneet yhteistyötä. Hyödyllisiä olivat mm. Verkostopäivät ja kylätoimijoille järjestetyt tilaisuudet. Kylätoiminnassa ja maahanmuuttajille suunnatussa toiminnassa hankkeen verkostoitumisella on ollut kuitenkin hieman vähemmän merkitystä, sillä alueella on ollut jo aiemmin vahvempia verkostoja.

Hankkeessa pidettiin yllä järjestöjen välistä yhteistyötä ja jalkautettiin toimintaa. JAKE-hankkeessa tiivistettyä verkostoyhteistyötä jatketaan käynnistyneessä hankkeessa, jossa kehitetään paikallis-Jane -verkoston toimintaa (aiemmin mainittu Järjestöt 2.0 -hanke).

Hankkeen henkilöstöressit ovat tuoneet lisäarvoa taustaorganisaatioille, joita on tullut hankeosioista etenkin kylätoiminnan kehittämiseen, monikulttuurisuustyöhön ja vapaaehtoistoimintaan.

JAKEn vaikutuksesta JANEn toiminta vahvistui ja yhdistykset saivat parempaa näkyvyyttä maakuntatasolla. Hankkeella pystyttiin vaikuttamaan ylätason rakenteeseen järjestöjen yhteisvaikuttamiseksi maakunnan ja sote-toimijoiden suuntaan. Hanke on ollut maakunnassa muun kehittämistyön tukena ja asiantuntijana, mutta konkreettisia malleja ei ole tullut maakunnan tason kunta-järjestöyhteistoimintaan eikä järjestöjen väliseen yhteistyöhön JANEn tukemisen lisäksi. JANEn arvioidaan olevan hyvä ylläpitäjä hankkeen tuotteille, sillä se on neutraalimpi toimija kuin jokin teemakohtainen järjestö.

Hankkeen onnistuminen vuosien 2014 – 2017 välisenä aikana

Arviointikyselyssä JAKEn onnistumista vuosilta 2014 - 2017 pyydettiin arvioimaan asteikolla 4 - 10. Hanke sai onnistumisestaan hyvän keskiarvon 7,8.

Vastaajien taustan mukaan hankkeen onnistumiseen ovat tyytyväisimpiä johtoryhmän jäsenet (keskiarvo 8,7) ja Itä-Suomi -yhteistyön toimijat (8,6), kun JANEn edustajat (7,3) ovat hankkeen työntekijöiden (7,6) lailla hieman kriittisempiä.

Kuvio 11. Hankkeen onnistuminen vuosien 2014 - 2017 välisenä aikana

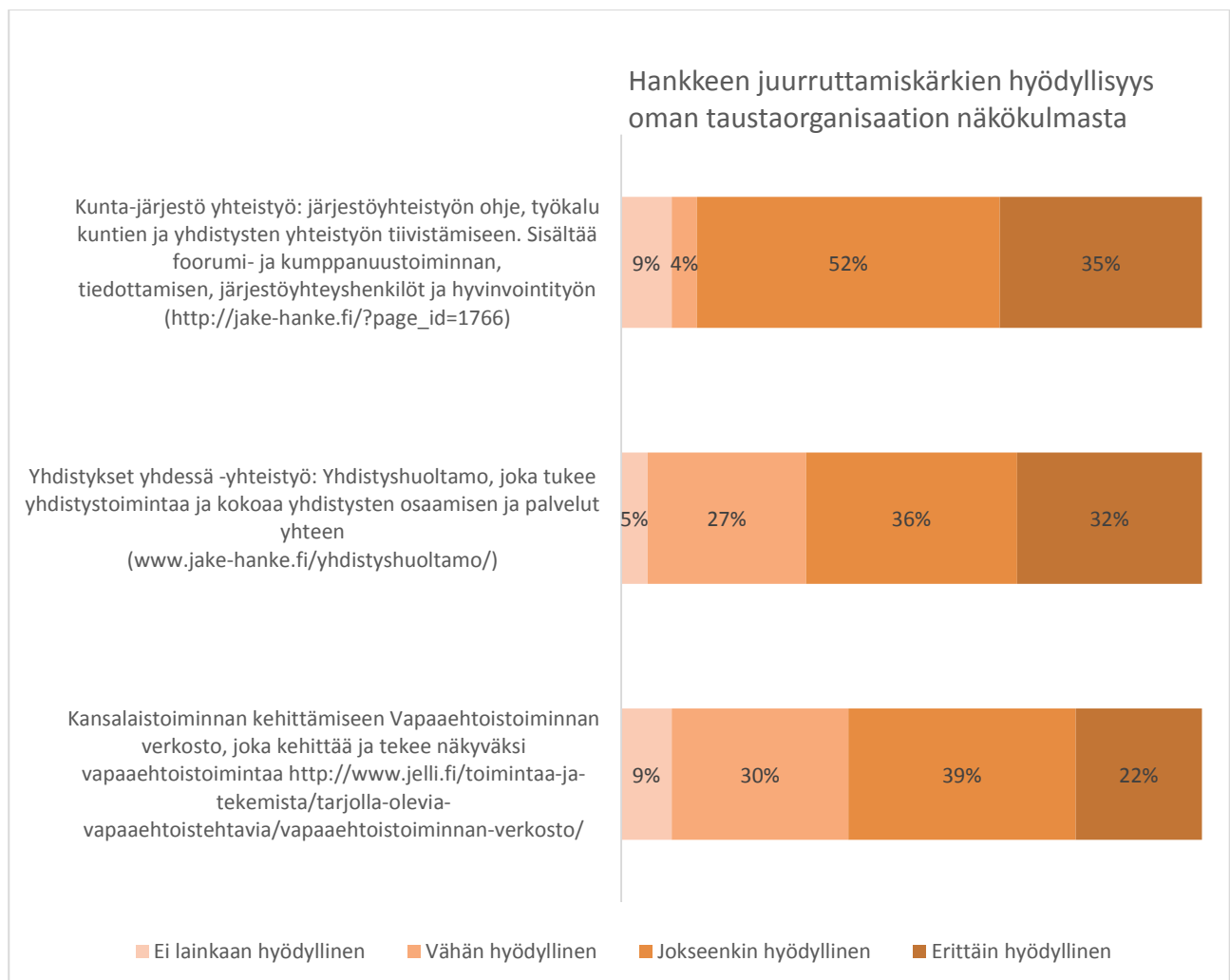
3.4 Hankkeen tulosten levittäminen

Hankkeen juurruttamiskärkien hyödyllisyys oman taustaorganisaation näkökulmasta

Hankkeessa otettiin kunta- järjestöyhteistyön kärkituotteeksi Järjestöyhteistyön ohje, yhdistykset yhdessä tuotteeksi Yhdistyshuoltamo ja kansalaistoiminnan tuotteeksi Vapaaehtoistoiminnan verkosto.

Arviointikyselyyn vastanneita pyydettiin pohtimaan hankkeen juurruttamiskärkien hyödyllisyyttä oman taustaorganisaation näkökulmasta. Noin 90 % vastaajista piti hyödyllisenä oman organisaation näkökulmasta Järjestöyhteistyön ohjetta, noin 70 % Yhdistyshuoltamo ja noin 60 % Vapaaehtoistoiminnan verkostoa.

Näkemykset Järjestöyhteistyön ohjeen hyödyllisyydestä vaihtelevat hieman *vastaajan taustan* mukaan. Johtoryhmän jäsenet pitävät Järjestöyhteistyön ohjetta yleisimmin hyödyllisenä omalle taustayhteisölleen, ja keskimääräistä vähemmän JANEn edustajat. Yhdistyshuoltamon kohdalla näkemykset ovat yhteneväisemmät. Hankkeen työntekijät kokevat Yhdistyshuoltamon hieman useammin hyödyllisemmäksi kuin ohjausryhmän jäsenet. Myös näkemykset Vapaaehtoistoiminnan verkostosta vaihtelevat hieman vastaajan taustan mukaan. Johtoryhmän jäsenet ja Itä-Suomi -yhteistyön toimijat kokevat Vapaaehtoistoiminnan verkoston useammin hyödyllisemmäksi kuin työntekijät

Kuvio 12. Hankkeen juurruttamiskärkien hyödyllisyys oman taustaorganisaation näkökulmasta

Puhelinhaastattelun mukaan Järjestöyhteistyön ohjeeseen on voitu kirjata aiemmin esillä olleita asioita ja jäntevöittä siten yhteistyötä. Hanke suositteli pilottikuntien vuosikellon liittämistä Järjestöyhteistyön ohjeeseen. Tällä on ollut myönteistä vaikutusta hyvinvointisuunnitteluun. Järjestöyhteistyön ohjetta pidetään hyvänä välineenä maakuntauudistuksessa, jossa kuntien rooli muuttuu. Toisaalta Järjestöyhteistyön ohjeen sisältö on laadittu, mutta sitä ei ole ryhdytty pilottikunnissa jalostamaan pidemmälle. Järjestöyhteistyön ohjeen laatiminen ei auta yksinään, vaan seuraavaksi pitäisi saada toimivaksi käytäntöön siihen kirjatut asiat. Järjestöyhteistyön ohje ei ole riittävästi kiinnittynyt käytännön tasolle eikä ole riittävän konkreettinen pienille vapaaehtoisvoimin toimiville paikallisille yhdistyksille.

Haastatteluiden mukaan Järjestöyhteistyön ohjetta tulee markkinoida enemmän, jotta siitä olisi paremmin hyötyä. Järjestöyhteistyön ohjeen hyödyntäminen on vaihdellut pilottikunnan koosta ja toimintatavoista johtuen. Järjestöyhteistyön ohje ei ole tuonut lisäarvoa, jos kunnissa on ollut ennestään vakiintunut yhdistysten toimijakenttä ja yhteistyön toimintamallit. Järjestöyhteistyön ohjeen lisäksi kunnissa yhteistyössä auttavat haastatteluiden mukaan myös palvelupisteet, ja niissä olevat henkilöstöresurssit sekä yhteyshenkilön ja järjestöagentin nimeäminen kunnan ja järjestöjen väliseen yhteistyöhön. Myös hankkeet, joissa kehitetään paikallisella tasolla kunnan ja järjestöjen yhteistyötä, ovat omalta osaltaan edistäneet JAKEssa maakunnallisesti kehitettyä kunta-järjestöyhteistyötä. Keskeistä toiminnan juurtumisella on se, onko kunnassa esimerkiksi aktiivinen kunnanjohtaja ja nimetty yhteyshenkilö tai ryhmä, joka vie kunta-järjestöyhteistyötä eteenpäin.

Puhelinhaastattelujen mukaan yhteistyötahot kokivat Yhdistyshuoltamon tarpeelliseksi kehitteillä olevaksi palveluksi. Yhdistyshuoltamossa ovat haasteita aiheuttaneet tekniset seikat, mutta ne ovat ylitettävissä. Yhdistyshuoltamo on tiedon ja toiminnan tila, johon on koottu palveluita koskevaa tietoa sekä ohjausta vapaaehtoistoimintaan ja vertaistukeen. Yhdistyshuoltamossa on ollut hyvää se, että sen avulla on voitu tehdä palvelupaketteja yhdistyksille. Yhdistyshuoltamon verkkosivusto valmistui hankkeen aikana, mutta vaatii jatkuvaa kehittämistä tulevaisuudessa. Yhteistyötahot pitävät tärkeänä Yhdistyshuoltamon olemassa oloa ja sivuston jatkokehittämistä tärkeänä.

Hankkeen aikana Yhdistyshuoltamo saatiin hyvin käyntiin, mutta sen tarpeellisuus yhdistyksille on vielä osin avoinna. Yhdistyshuoltamo voi haastatteluiden mukaan auttaa yhdistystoiminnan teknisten asioiden selvittämisessä ja olla hyödyllisempi nykymuodossaan palveluliiketoimintaa toteuttaville järjestöille kuin pienemmille yhdistyksille. Jatkossa mukaan toivotaan saatavan suurten maakuntatason piiriorganisaatioiden pieniä järjestöjä.

Yhdistyshuoltamon jatkokehittämisessä pidetään tärkeänä sitä, että yleisen järjestöneuvonnan sijasta sivustolle tuotetaan Pohjois-Karjalan näkökulmaa ja tämän myötä tuotetaan lisäarvoa paikallisille järjestöille. Yhdistyshuoltamon toivotaan kehittyvän järjestöjen tukipalveluna Chatin lisäksi esimerkiksi päivystysperiaatteella annettavalla verkkoneuvonnalla ja henkilökohtaisemmalla tuella.

Yhteistyötahojen mukaan yhdistystoiminnan tukeminen Yhdistyshuoltamon kautta edellyttää tiedottamisen lisäksi tiiviimpää yhteydenpitoa toimijoihin. Yhdistyshuoltamon jatkokehittäminen ja levittäminen edellyttävät sivuston tunnetuksi tekemistä. Yhdistyshuoltamon lisäksi pienet paikalliset vapaaehtoisesti toimivat yhdistykset tarvitsevat verkossa annettavan tuen lisäksi enemmän opastavampaa henkilökohtaista neuvontaa ja paikallista jalkautumista niiden toiminnan tukemiseksi.

Haastatteluiden mukaan laadittujen pakettien päivitys on mahdollista Yhdistyshuoltamossa. Yhdistyshuoltamo edellyttää neuvotteluita jatkovastuun ottamisesta. Yhdistyshuoltamo on liitetty hankkeen loppuvaiheessa osaksi Jelliä, joka on luonteva osa järjestöjen tiedottamis- ja kehittämistoimintaa. Yhdistyshuoltamon tulee saada levittämisen kannalta vielä näkyvyyttä, ja se mahdollistuu kun se on liitettynä osaksi Jelliä valtakunnalliselle Toimeksi-fi sivustolle. Toisaalta Järjestökyselyjen mukaan Jellin tunnettuus ja käyttö ovat olleet suhteellisen vähäisiä. Jellin käytön kasvusta tulevaisuudessa on etua myös Yhdistyshuoltamolle.

Puhelinhaastatteluiden mukaan Vapaaehtoistoiminnan verkoston kehittymiseen on vaikuttanut myönteisesti se, että järjestöt ovat tehneet aiemmin yhteistyötä vapaaehtoistoiminnan kehittämiseksi. Vapaaehtoistoiminnan verkostossa on ollut tärkeää konkreettinen tekeminen kuten logon aikaansaaminen ja yhteisesti toteutetut tapahtumat kuten Vapaaehtoisten päivä ja gaala. Lisäarvoa verkostolle on tuonut se, että mukana on ollut erilaisia järjestöjä ja seurakunta.

Vapaaehtoistoiminnan verkosto on auttanut vähentämään päällekkäisyyttä toiminoissa ja lisännyt tehokkuutta yhteisten koulutusten järjestämisen kautta. Vapaaehtoistoiminnan yhteinen esittely ja toiminta on ollut hyödyllistä.

Hyvää on ollut vapaaehtoistoiminnan näkyvyyden kasvu sekä vapaaehtoistoiminnasta että vapaaehtoistoimijoille siitä, että he voivat saada tukea. Vapaaehtoistoiminnan verkosto on tuonut lisäarvoa toimijoille näkyvämmän viestinnän, vapaaehtoistoiminnan kehittämisen pohdinnan ja vertaistuen saamisen kautta. Verkoston myötä on saatu lisää vapaaehtoisia toimintaan. Vapaaehtoistoiminnan verkoston kautta on saatu vertaistukea ja näkyvyyttä vapaaehtoistoiminnalle. Verkoston toiminnan jatkuvuuden

kannalta hyviä ovat olleet muistiot, jotka ovat auttaneet jäseniä pysymään selville so-
vituista asioista poissaoloista huolimatta.

Haastatteluiden mukaan Vapaaehtoistoiminnan verkosto tarvitsee jatkossa toimiak-
seen koordinoivaa tahoa. Vapaaehtoistoiminnan verkoston koordinoitivastuusta on
käyty vuoden 2017 aikana neuvotteluita, mutta arvioinnin toteuttamisen hetkellä jat-
kosta ei ollut tietoa. Yhteistyötahot pitävät hyvänä toiminnan jatkuvuuden kannalta
Vapaaehtoistoiminnan verkoston yhteyttä Jelliin. Koordinoitivastuun ottamisessa ei
ole kyse kiinnostuksen puutteesta, vaan osallistujien omalle toiminnalle asetetuista re-
sursseista ja niiden priorisoinnista.

Yhteistyötahojen mukaan vapaaehtoistoiminnan gaala olisi muualle levitettävissä
oleva toimintamuoto. Tapahtumien lisäksi ovat levitettävissä verkostossa olijoille an-
nettava koulutus ja koordinaattoreille toimintaa tukeva koulutuksellinen osuus vertais-
tuen lisäksi. Joensuussa Vapaaehtoistoiminnan verkosto vakiintui ja koettiin hyväksi
suurille toimijoille, joilla on jo ollut vapaaehtoistoiminnan koordinaattoreita.

Vapaaehtoistoiminnan verkosto -mallin haasteena pidetään sitä, ettei hyväksi havaittu
malli ole levinnyt koko Pohjois-Karjalan alueelle. Kunnissa olisi tarvetta omille Vapaa-
ehtoistoiminnan verkostoille. Pienissä ympäristökuntien järjestöissä työtä tehdään
pääasiassa vapaaehtoisvoimin, joten niille olisi pitänyt kehittää erilaista yhteistyön mal-
lia. Vapaaehtoistoiminnan verkosto on kuitenkin sovellettavissa paikallisesti. Tämä
edellyttää kuitenkin paikallista koordinoijaa.

Tyytyväisyys hankkeen tulosten levittämiseen

Vuoden 2017 *arviointikyselyyn* vastanneista noin 70 % oli melko tai erittäin tyytyväinen
hankkeen tulosten levittämiseen, ja vain 4 % tyytymätön. Hyvänä pidetään tulosten
levittämisen kannalta sitä, että hankkeella on näkyvyyttä ja tunnettuutta. Hankkeesta
tiedotettiin hyvin ja levitettiin tuloksia suhteellisen hyvin. Hyvänä pidettiin kolmea sel-
keää kärkeä ja kontakteja Itä-Suomeen. Haasteena tulosten levittämiseksi on se, että
hanke on vielä kesken ja juurtuminen riippuu siitä, kuinka valittuja kärkiä (Järjestöyh-
teistyön ohje, Yhdistyshuoltamo, Vapaaehtoistoiminnan verkosto) voidaan hyödyntää
tulevassa toiminnassa.

Arviointikyselyn mukaan tulosten levittämiseksi tarvitaan edelleen tiedottamista ver-
kostojen avulla sekä yhteistyötä eri tahojen kesken, etenkin hankkeen päätoteuttaja-
järjestöjen välisesti. Tarvetta on saada järjestöt mukaan ja tehdä tiivistä yhteistyötä
kuntien kanssa. Tiedottamista tarvitaan mm. Kylätietoalustan edistämiseksi ja Järjes-
töyhteistyön ohjeen ottamiseksi osaksi kunnan ja järjestöjen välistä yhteistyötä.

Vastaajien taustan mukaan hankkeen tulosten levittämiseen olivat tyytyväisimpiä joryhmän jäsenet ja Itä-Suomi -yhteistyön toimijat, joista kaikki ovat melko tai erittäin tyytyväisiä tulosten levittämiseen. Vastaavasti JANEn edustajat olivat muita vähemmän tyytyväisiä tulosten levittämiseen, ja puolet on vastaavaa mieltä.

Kuvio 13. Tyytyväisyys hankkeen tulosten levittämiseen

Puhelinhaastatteluiden mukaan hankkeen tulosten levittämistä voidaan tehdä kunnissa yhdistyksille järjestettävissä tapaamisissa. Tulosten levittämisessä juurruttamistyöpajassa esille nousi yhtenä keinona kokemusasiantuntijuus, mutta sen toteuttaminen käytännössä voi olla haasteellista. Kokemusasiantuntijuutta voidaan hyödyntää paikallisessa toiminnassa, mutta laajalla alueella kiertäminen on haasteellista resursien vuoksi. Pysyvää säännöllisesti hyödynnettävää kokemusasiantuntijoiden toimijaverkostoa voi olla vaikea luoda, mutta hankkeen kehittämistyöhön osallistuneita voisi käydä satunnaisesti tilaisuuksissa. Kokemuksista kertomiseen kokemusasiantuntijana vaikuttaa se, kuuluuko tehtävä henkilön työnkuvaan ja millaiset ovat mahdollisuudet tehdä työtä oman työn ohessa.

Tulosten levittämiseen muualle Itä-Suomeen on vaikuttanut alueiden erilaisuus ja rahoitusmahdollisuudet. Kokemusten vaihtoa on tehty, mutta rakenteet vaikuttavat tulosten hyödyntämiseen. Kylien kehittämiseen liittyvät rakenteet ja kehittämishankkei-

den hyödyntämisen tapa luovat edellytyksiä JAKEn kylien hyvinvointitoimijan roolin le-
vittämiseksi Itä-Suomessa. JAKE-hankkeen kautta on välittynyt kehittämiseen ja oppi-
miseen liittyviä viestejä Etelä- ja Pohjois-Savoon. Pohjois-Savossa käynnistyvä hanke
antaa hyvät mahdollisuudet toiminnan edelleen kehittämiseksi alueella.

4 Johtopäätökset ja kehittämisehdotukset

Kuntoutussäätiön toteuttaman arvioinnin tavoitteena on ollut selvittää hankkeen toteutukseen ja yhteistyöhön sekä tuloksiin, niiden vakiintumiseen ja levittämiseen liittyviä asioita.

Arvioinnin perusteella JAKEn toimintaa on osaltaan vaikeuttanut sen toteuttaminen järjestöjen yhteishankkeena, jossa tavoite ja verkostomaisuuteen perustuva toimintamalli on haasteellinen. Etenkin hankkeen alkuvaiheessa hankeasiat olivat erillisiä. Yhteisen tavoitteen ja toimenpiteiden määrittäminen vei aikaa, mutta hankkeen ydin kirjastui myös yhteistyötahoille sen loppuvaiheessa. Yhteiset tavoitteet olivat tärkeitä, niillä saatiin aikaan yhteiset toiminnot ja juurrutuskärjet.

Hankkeen toimeenpanon onnistumiseen on vaikuttanut se, että hanke on yhteistyötahoilta kootun aineiston mukaan ottanut hyvin huomioon järjestöjen näkemykset ja tehnyt hyvin toimivaa yhteistyötä eri tahojen kanssa. Hanke on kuunnellut paikallisten toimijoiden mielipiteitä ja hyödyntänyt saatua palautetta. Hanke on arvioinut omaa toimintaansa systemaattisesti koko toiminnan ajan ja suhtautunut myös yhteistyötahoja kriittisemmin toimintaan. Paikallisten tahojen mielipiteiden kuuleminen ja palautteen hyödyntäminen on vaikuttanut lähtökohtaisesti haasteellisen hankkeen onnistumisuuteen.

Hankkeen aikana yhteistahot ovat kokeneet, ettei mukaan ole saatu riittävän monipuolisesti erilaisia järjestöjä. Arvioinnin perusteella hankkeen toimintamuotojen kehittämisen näkökulmasta JAKEssa on ollut kuitenkin tarkoituksenmukaista tehdä yhteistyötä suurten ja kehittämistyöhön panostamaan kykenevien tahojen kanssa. Hankkeessa pystyttiin täsmentämään laajoja tavoitteita toimenpiteiksi, jotka kuvattiin aluksi tulokarttana ja loppuvaiheessa juurruttamiskärkinä.

Kehittämistyön tukena hyödynnettiin teemaryhmiä ja raateja sekä työrukkasryhmää Yhdistyshuoltamon ideoinnissa. Se, että kehittämisverkoston ryhmät ovat muuttaneet hankkeen aikana muotoaan, kertoo hanketyön osaamisesta ja kyvystä muuttaa kehittämistyötä tukevia rakenteita tilanteeseen sopivaksi. Myös näissä ryhmissä paikalliset toimijat olivat miettimässä toimenpiteiden tarpeellisuutta ja toteutusta.

Hankkeessa hyödynnettiin yhteiskehittämisen periaatetta. Hankkeen toteutuksen aikana yhteistyötahot ovat osin kokeneet, että hankkeen olisi pitänyt ottaa vahvempi ote toteutusmuotoihin. Hankkeen tekemä toimintakartta ja juurruttamiskärkien valinta kertovat kuitenkin siitä, että tätä on toteutettu. Hankkeen juurruttamiskärkien valinta ja soveltaminen kunnissa osoittaa, että kehitetyt mallit tulee soveltaa aina paikallisiin

olosuhteisiin ja neuvotella kuntatasolla. Hankkeen on kuitenkin saadun palautteen perusteella hyödyllistä tehdä konkreettisia esityksiä toimintamallien jatkuvuudesta kuntiin ja järjestöille.

Hankkeen yhteistyötahojen näkemysten mukaan hankkeen keskeiset tulokset liittyvät verkostoitumiseen ja yhteiseen tekemiseen tapahtumien ja tapaamisten avulla, osaamisen lisääntymiseen koulutusten myötä sekä myös hankkeessa kehitettyihin toimintamalleihin. Hankkeen vaikutuksesta kuntiin on syntynyt kunnat ja järjestöt kokoavia foorumeita, otettu käyttöön Järjestöyhteistyön ohje, tuotettu palvelupaketteja Yhdistyshuoltamoon, koottu tietoa Kylätietoalustaan ja osallistuttu vapaaehtoistoimintaa kehittäneeseen pysyväksi muodostuneeseen verkostoon. JAKE-hankkeen kokemukset osoittavat, että kehittämistyötä konkretisoimaan on tärkeää käynnistää pilotteja ja saada näkyväksi aikaansaatuja tuloksia.

Maahanmuuttajien järjestötyön kehittämisen osa-alue koettiin hankkeen aikana hie- man erilliseksi. Hankkeessa pystyttiin nivomaan sen näkyvämmäksi osaksi kokonai- suutta etenkin Verkstopäivässä, jossa keskityttiin teemaan.

JAKE-hanke on antanut pienin resurssein toimivalle kylätoiminnalle lisäresursseja, ja siten paljon lisäarvoa aihealueen kehittämistyöhön. JAKE on tuonut lisäresursseja ja tukenut muuta kehittämistyötä myös maahanmuuttajiin ja vapaaehtoistoimintaan liit- tyvissä asioissa. Terveyden edistämisessä hanke tuotti konkreettisia tuotoksia, kuten uudistamalla Itsehoitopisteet Semppi-terveyspisteiksi, ja tekemällä tällä pisteet tunne- tummaksi.

Hankkeessa toteutettujen verkkopalveluiden kuten Yhdistyshuoltamon ja Kylätieto- alustan kehittäminen on ollut merkittävä asia, sillä verkkopalveluiden hyödyntäminen lisääntyy edelleen.

Hankkeessa kehitetty yhteistyö kunta-järjestö -akselilla on ollut haasteellista, mutta siinä suhteessa hankkeen koetaan saaneen uutta aikaan. Järjestöjen välisen yhteistyön kehittämisessä JAKE-hankkeen avulla on vahvistettu muuta kehittämistyötä ja -linjauk- sia sekä tehty verkostoitumista kansalaistoiminnan kehittämiseksi.

Hankkeen vahvuutena on ollut tiedottaminen, jota tehtiin aktiivisesti eri kanavia pitkin. Myös jatkossa on hyödyllistä panostaa etenkin JAKE-hankkeen kaltaisissa laajoissa ke- hittämisprojekteissa viestintään, jonka onnistuneisuudesta yhteistyötahot antavat myönteistä palautetta.

JAKE-hankkeen tavoitteena on ollut vakiinnuttaa kehitettyjä toimintamalleja Pohjois-Karjalaan, levittää niitä Itä-Suomen alueelle ja tiedottaa valtakunnallisesti. Toimintamallien vakiinnuttamista on tapahtunut Pohjois-Karjalan alueella. Tieto hankkeen pilotikunnissa kehitetyistä toimenpiteistä on levinnyt muualle Pohjois-Karjalaan, ja tämän lisäksi Etelä- ja Pohjois-Savoon. JAKEssa luotuja hyväksi todettuja käytäntöjä voidaan välittää eteenpäin vastaavanlaisissa jatkohankkeissa Itä-Suomessa. Hankkeen tulosten edelleen kehittymiseen ja vakiintumiseen vaikuttavat tiedon välittämisen lisäksi rakenteelliset tekijät, kuten paikalliset kehittämistyön olosuhteet ja toimijarakenteet.

JAKE-hankeessa on ollut hyvä ratkaisu toteuttaa kehittämistyötä yhdellä alueella, sillä jo maakunnan taso on ollut etäisyyksien ja kehittämistyön toteuttamisen kannalta haasteellinen. Toisaalta laajempi ylimaakunnallinen levittäminen on ollut mielekästä tulosten levittämisen kannalta, sillä valtakunnallinen mallien levittäminen jää yleiselle tasolle, eikä useinkaan mahdollista mallien soveltamisen kannalta hyödyllistä kokemusasiatuntijuuden vaihtoa.

Hankkeen loppuvaiheessa on tärkeää panostaa tulosten soveltamisen suunnitteluun ja konkreettisten ehdotusten tekemiseen jatkosta yhdessä paikallisten toimijoiden kanssa.

JAKE-hanke on tehnyt hankekauden loppuun tarkan työsuunnitelman, joten arvioinnissa ei esitetä kehittämissuunnitelmia hankkeen loppuvaiheen toteutukselle. JAKE-hankkeen kehittämissuunnitelman perusteella voidaan esittää seuraavat suositukset tulevia kehittämishankkeita ajatellen:

- **Keskeiset yhteistyötahot alusta lähtien sitouttavammalla ja täsmällisemmällä hankesuunnittelulla voitaisiin helpottaa yhteisten kehittämisalueiden ja toimenpiteiden valintaa sekä hankeosioiden yhteen nivoutumista.**

Järjestöjen kehittämiseen liittyvää hanketta voitaisiin suunnitella yhteistyössä esimerkiksi JANEn kautta tai verkostomaisesti maakunnan tasolla, jolloin alusta lähtien voidaan osallistaa alueen keskeiset tahot toimintamallien suunnitteluun.

- **Yleisten kehittämistyön suuntien lisäksi on tärkeää pohtia vähintään työniemellä hankesuunnittelun vaiheessa, mitä hankkeessa ryhdytään kehittämään.**

Yhteisten tavoitteiden täsmentämistä ja konkreettisten toimintamallien suunnittelua voidaan tukea selvityksillä, joissa kartoitetaan eri toimijoiden lisäksi kehittämistoimenpiteiden tarvetta. Kartoituksia ja kehittämistyön

suunnittelua on jatkossa hyödyllistä tehdä kasvokkaisten erilaisten päivätilaisuuksien lisäksi myös verkon kautta etenkin maakunnallisissa, osin vapaaehtoistoimintaan perustuvissa järjestöyhteistyön hankkeissa.

- **Paikalliset tarpeet on tarpeen huomioida entistä paremmin maakunnallisissa hankkeissa, joissa on eri paikkakunnilla erilaiset toimintarakenteet, järjestöyhteistyön muodot ja kulttuurit sekä muut toiminnan puitteet.**

Maakunnallisissa hankkeissa on tärkeää hyödyntää paikallisia hankkeita tai luoda paikallisesti toimivien hanketyöntekijöiden verkosto, jolloin eri etätyöpisteessä toimivilla työntekijöillä on paremmat mahdollisuudet jalkautua kuntiin toiminnan tiedottamiseksi ja yhteistyön sitouttamiseksi. Kuntakohtaisesti on hyödyllistä miettiä toimintamuotoja, jotta paikkakunnalla kokeiltavien ja sovellettavien toimintamallien suunnittelu ja testaus lähtisi nopeasti käyntiin. Paikkakuntakohtaisten tarpeiden huomiointi lisää myös tulosten juurtumisnäkyviä.